

Gyvenimas yra du atviri keliai:
vienas į idealą, kitas į mirtį.
Schiller

Popiežius apie skautus.

Pamoka iš Viduramžių.

Kur tikroji Bažnyčia?

Vaiko kelias į religiją.

Ar krikščionybė nevyriška?

Kada atsiranda žmogaus siela?

Jaunimo problemos.

Kas yra pašvenčiamoji malonė?

Laiškai LIETUVIAMS

1952 m. Rugsėjo (September) mėn.

Vol. 3, No. 9

T U R I N Y S

ATGAL Į VIDURAMŽIUS — Bruno Markaitis, S. J.....	177
POPIEŽIUS APIE SKAUTUS	179
PAIKUMAS TRIUMFUOJA! — J. Kidykas, S. J.....	181
VAIKO KELIAS Į RELIGIJĄ. — Kun. Dr. J. Gutauskas	183
VYRIŠKUMAS IR KRIKŠČIONYBĖ	186
ASILAS IR DRAMBLYS — J. V.....	189
ATSAKYMAI KLAUSTUKAITEI	190
VAKARĖJANČIOJE ŽEMĖJE — J. Augustaitytė - Vaičiūnienė	194
KAS YRA PAŠVENČIAMOJI MALONĖ? — A. Tamošaitis, S. J.....	195
KADA ATSIRANDA ŽMOGAUS SIELA? — J. Venckus, S. J.....	197

Atsiųsta paminėti

J. Augustaitytė - Vaičiūnienė. ŽVAIGŽDĖTOS NAKTYS. Eilėraščiai. 126 psl., kaina \$1. Išleido Čikagos Skautininkės. Viršelį ir vinjetes piešė Vl. Vijeikis. Spaudė N. Pr. Seserų spaustuvė, Putnam, Conn.

Klemensas Jūra. TAURIOJI LIETUVAITĖ ONA STAKNIENĖ. Biografiniai bruožai moteriškos, išauklėjusios 13 vaikų. Išleido "Garnys", Caixa Postal 4189, Sao Paulo, 1952 m., 54 psl. Viršelis Vl. Stančikaitės - Abraitienės.

Cirtautas. SKAUSMO PERGALĖ. Vieno dienoraščio fragmentai. Išleido autorius draugai, 1952 m., 186 psl., kaina \$1.50. Galima gauti: Immaculata Press, R. F. D. 2, Putnam, Conn.

KNYGŲ LENTYNA. VLIKO leidžiamas Lietuvių Bibliografijos Biuletenis, nr. 5-6. Redaguoja A. Ružancovas, Danville, 111.

LETTERS TO LITHUANIANS. Published monthly by The Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 5541 S. Paulina St., Chicago 36, Illinois. Yearly subscription one dollar. Single copy 10 cents. Entered as second-class matter at the Post Office at Chicago, 111 Additional office of mailing in Putnam, Conn. LAIŠKAI LIETUVIAMS leidžiami Tėvų Jėzuitų kas mėnesį. Redaguoja T. Juozas Vaišnys, S. J. Administratorius Petras Kleinotas, S. J. Redakcijos ir Administracijos adresas: 5541 S. Paulina St., Chicago 36, Illinois. Telefonas: HEmlock 4-1677. Metinės prenumeratos kaina 1 doleris. Atskiras numeris 10 centų.

N. P. Seserų Spaustuvė, Putnam, Conn.

Vinjetės dail. Vijeikio

Atgal į Viduramžius

Mes esame linkę žiūrėti į Viduramžius, kaip į šimtmečių eilę, persisunksių tamsumu, prietarais ir dvasios siaurumu. Bet kiekvienas istorijos laikotarpis, kiekvienas kultūros perijodas, lygiai kaip karalių dinastijų, subuoja, sužydi, o paskui išsisemia, kartais išsigimsta ir užleidžia vietą naujoms ir stipresnėms jėgoms. Būtų neteisinga visą laikotarpį ir jo pasiektus laimėjimus paneigti tik dėl to, kad galų gale jis sumenko ir nusilpo, jo proto ir dvasios polėkiai nuleido pavargusius sparnus, o visas sielos pasaulis buvo išpraustas į rėmus, perdaug siaurus jo platiems pečiams ir galingai krūtinei. Mums svarbu šviesiausias Viduramžių perijodas, kada aukšti ir smailūs katedrų bokštai įkūnijo to laiko žmogaus dvasios begalinį aukštį ir neklaidingą gyvenimo kryptį, vedančią tiesiai į Dievo širdį, be klystelių, vingių ir šunkelių. Mat, Viduramžių žmogus buvo Dievo žmogus. Nesaikytume, kad jis buvo tobulas ir be priekaišto. Netvirtintume, kad jis visur buvo platus ir neklaidingas. Bet mums įdomus jo įsitikinimas gyvenimą pradėti su Dievu, gyventi Dievo artume ir visus buities faktus aiškinti Dievo šviesoje.

Vėlybuose Viduramžiuose pastebimas įdomus pasaulėžiūros krypties pasikeitimas. Teologija ir filosofija mėgina sukreičioninti pagoniškąjį graikų kosmocentrizmą. Gyvenimo pasaulėžiūros išeities taškas jau nebe Dievas, bet pasaulis, kuris savo tikslingumu, priežastingumu ir gyvybingumu veda žmogų į

tikslo, priežasties ir gyvybės autorių ir šaltinį — Dievą. Jei pirma žmogui dieviškoji tikrovė buvo aiškus ir šviesus faktas, tai dabar — net šimtų, meistriškai sukurtų įrodymų šviesoje — Dievo buities tikrovė rodosi tolimesnė, šalta ir nepasiekiamą. Žmogaus sąmonėje gimsta abejojimai, kuriems sugriauti kuriami nauji argumentai, nauji Dievo buities įrodymai, imami iš pasaulio buities. Dievo buitis tampa abstrakcija, kurią galima palyginti nuostabios katedros buičiai ar aukštų kalnų pasakiškos didybės tikrovei. Bet Dievas juk ne katedra. Jis nėra nė aukštas kalnas. Nei begalinės jūros bedugnis gylys. Jis yra amžinai gyvas ir tobulas buities karalius.

Renesansas žengia naują žingsnį, bet priešinga kryptimi. Jo mintijimo išeities taškas yra žmogus, su kuriuo prasideda ir baigiasi žmogaus kūrybinė produkcija ir buities filosofija. Jei anksčiau žmogiškumas buvo stengiamasi sudievinėti, tai dabar dieviškumas bandoma sužmoginti. Žmogus pasijunta pasaulio karaliumi ir, psalmės žodžiais, pradeda girtis ir žavėtis savo ateities nenuveiktais žygdarbiais: "Aš iškelsiu savo sostą virš debesų, viešpatausiu saulei ir žvaigždėms ir būsiu panašus į Jį — Dievą." Ankstybieji Viduramžiai buvo pilni Dievo dvasios. Vėlybieji buvo persisunkę buities dvasia. Renesanso gi žmogus buvo pilnas pats savęs. Aišku, kad Renesanso revoliucinės mintys atvėrė žmogaus protui naujas ir plačias erdves, bet žmogaus dvasią, jis, gal nejučiomis, bandė paverg-

ti kūnui ir fizinės tobulybės diktatūrai.

Pasaulio ir žmogaus istorija kartoja si praeities ratais. Mums įprasta senas klaidas vadinti naujais vardais ir manyti, kad senus namus naujai nudažius, jie taps nauji. Deja, taip gali pamanyti tik nepatyręs pirkėjas. Bet ir jis greit įsitikins, kad nusipirko seną manydamas, kad tai buvo nauja. Ir šiandien mes brendame per senų klaidų ir naujų vardų klampynę. Tik įdomu pastebėti, kad šios dienos žmogus turi naują bruožą, kurį būtų galima pavadinti tikėjimo pertekliumi. Šiandien nebėra netikinčių žmonių. Visi pasiskirstė į dvi grupes. Vieni, kurie NORI tikėti. Kiti, kurie NENORI tikėti. Prieš kiek laiko girdėjau vieną žmogų išsireiškiant: „Aš tyčia neskaitau Evangelijos, kad neužsikrėčiau Kristaus mokslu.“

Nenoras tikėti vadina religiją opijumu, prietarais ir atgyventu dalyku, užmiršdamas, kad absoliutinės vertybės, išplaukiančios iš amžinos buities, negali pasenti. Šaltinio vanduo nieko nenuodija tol, kol kas nuodų neįmaišo. Nuodai neturi nieko bendra su vandeniu, ir pats vanduo — savo prigimtimi — nuodų negamina. Bet vandenį galima užkrėsti.

Nenoras tikėti vadina religiją opiju. Dievo buities ir tikėjimo formų nėra nieko bendra. Dievo buitis eina savo keliu, o tikėjimo formos — savo. Jeigu taip ir būtų, mums kyla klausimas, kodėl? Todėl, kad tikėjimas prasideda iš klaidingo išeities taško. Todėl, kad žmogus tikėjimą ir Dievo buitį vertina, kaip negyva tikrovę, kaip derlingą žemę, bet be grūdo. Bet jei derlinga žemė dirvonuoja, kieno kaltė? Dinamito galia kaip buvo, taip ir pasiliks ta pati ir po tūkstančių metų. Atomo fantastinis pasaulis glūdėjo elementuose nuo buities pradžios, bet mūsų akims jis atsivėrė tik šiomis dienomis. Atsivėrė ne pats, bet žmogaus proto ir pastangų priverstas.

Mums neteko girdėti, kad kas būtų pripažinęs Dievo buitį ir pasidavęs Dievui, paragintas ir įkvėptas įrodymų ir

argumentų. Bet žiūrėk, žmogus užsuka į bažnyčią vakaro tylioje prieblandoje, vargonams grojant dailią pastoralę, ir jis pergyvena Dievo buities tikrovę kūnu, protu ir visa siela. Ir ta tikrovė perima jo visą būvį. Mums taip pat neteko girdėti, kad kas būtų įrodęs, jog Dievo nėra. Bet priešingas pavyzdys. Nuodinga ir gyva aplinka. Žmonės, kurie gyvena, lyg Dievo nebūtų ir negalėtų būti. Šitoks pasaulis gimdo žmoguje užsispyrusį norą netikėti.

Žmogus turi eiti į Dievą tikrovių nesibaigiančioje procesijoje, kol jis prieina Dievo buities amžiną tikrovę. Muzikui nereikia aiškinti ir įrodinėti garsinio grožio tikrovės, nes jis ją girdi ir jaučia, joje kuria ir ja gyvena. Tapytojui netenka įrodinėti vaizdinio grožio tikrovės. Rašytojas žino ir jaučia rašyto žodžio grožį, jėgą ir nuostabumą. Ir tikinčiam žmogui nereikia įrodinėti Dievo ir tikėjimo tikrovės, nes Dievas jam kasdienė duona ir gyvybės vynas.

Mums visiems — norintiems ir nenorintiems tikėti — reikia grįžti atgal į Viduramžius ir eiti į Dievą tiesiausiu keliu. Žmogus turi pergyventi Dievą visa savo būtybe; ne tik protu, ne tik valia, ne tik jausmais. Jis turi pradėti statyti savo gyvenimą ant Dievo buities, negaišinti laiko Dievo esimo įrodymais, bet pajungti savo pasaulį ir savo prigimtį medžiagos ir dvasios autoriui.

Atgal į Viduramžius. Tegul Dievas tampa mūsų gyvenimo centras ir išeities taškas. Nusikratykime moderniuoju prietaru, kad religija yra atgyventas dalykas. Ne religija yra pasenęs dalykas, bet tikėjimo forma be Dievo. Kol žmogus bažnyčioje garbins Dievą, kaip žmogų, tol tikėjimas bus negyva tikrovė. Bet kada žmogus nusilenks ir pasives Dievui kūnu, siela ir visa širdimi, tada jo gyvenimas taps amžinos buities pradžia. Žmogus gyvens ir mirs Dievo rankose, kaip grūdas, kuris apmiręs keliasi ir brandina tikrosios laimės vaisių. Tegul dangų siekią Viduramžių katedrų bokš-

Popiežius Apie Skautus

Paskutiniame Kunigų Vienybės Seime buvo priimta rezoliucija, raginanti kunigus dirbti su skautais, prisiimant dvasios vadovų pareigas. Toks raginimas nebuvo veltui, nes dar vis pasitaiko tiek dvasiškių, tiek pasauliečių visuomenininkų, kurie žiūri į skautus su tam tikru nepasitikėjimu, abejoja šios organizacijos rimtumu ir mano, kad ji neišstengs Lietuvai išauklėti susipratusių bei religingų piliečių.

Nekalbėdami jau apie tai, kad pats skautybės įsteigėjas šiai organizacijai užbrėžė tikslą — išauklėti gerus piliečius, ištikimus savo tautai ir savo religijai, pažvelkime, ką apie ją sako pats Popiežius. Prieš keletą metų dabartinis Popiežius, kalbėdamas į Vatikaną susirinkusiems skautams, pasakė, kad skautybė stengiasi jaunuolyje išugdyti tai, kas jo prigimtyje yra gražiausia ir kilniausia. Panašias mintis tas pats Popiežius išreiškė ir šių metų birželio mėn. 7 dieną, kalbėdamas katalikų skautų tarptautinės konferencijos dalyviams. Jo kalba buvo išspausdinta tos pačios dienos Vatikano oficioze „L'Osservatore Romano“. Čia patiekiamoje tos kalbos vertimą.

Redakcija

Brangieji sūnūs,

Jūs pasirinkote Romą Tarptautinei Katalikų Skautų Konferencijai. Tai yra pirmas kartas, kai jūsų vadai susirenka Amžinajame Mieste. Čia, prie Jėzaus Kristaus Vietininko, jus sušaukė pasiryžimas svarstyti temą „Apaštalavimas skautybėje ir per skautybę“. Susirūpinę

tai lieka paminklu ne tik praeičiai ir ateičiai, bet ir mūsų dienų dabarčiai. Žmogaus prigimtis esminiai nesikeičia, ir nuotolis tarp Dievo širdies ir žmogaus širdies visados pasiliks tas pats. Kad tik žmogus nepasigailėtų visų savo pastangų.

Bruno Markaitis, S. J.

atsakyti į svarbų kvietimą, kuriuo Mes kreipėmės į visus katalikus, jūs norite prisiimti visą atsakomybę, įpareigojančią jus Bažnyčios apaštalavime. Tai kilnus pasiryžimas, visiškai atitinkas skautybės dvasią.

Be abejo, kiekvienas žino, kad religija jau nuo pat pradžios užėmė skautybėje pirmąją vietą; bet jūs taip pat gerai suprantate, kad katalikybė priduoja jėgos ir aiškiau nurodo auklėjimo darbą, kurio jūs siekiate. Jūsų tikslas yra ne tik išauklėti geriausius piliečius, aktyvesnius ir labiau pasiaukojusius valstybės gerovei, bet taip pat auklėti juos geresniais Bažnyčios sūnumis. Katalikų Bažnyčioje apaštalavimo misija tikintiesiems ateina iš pačios bažnytinės hierarchijos, ir mūsų laikais visi tikintieji, pagal savo išgales, yra pašaukti šiame apaštalavime bendradarbiauti. Tiesą sakant, berniuko amžius dar nėra tinkamas apaštalavimui, bet jis turi tam ruoštis.

Trisdešimties metų patirtis aiškiai įrodė auklėjančią skautybės vertę. Kiek gražių ir didžių krikščioniškų asmenybių, kiek didvyrių ir vadų, kiek vienuolių ir kunigiškų pašaukimų gimė ir išaugo skautų draugovėse! Nuolat budėdami, kad galėtumėte išvengti galimų nukrypimų, jūs peržiūrite metodus ir prisimenate principus. Jei skautas myli gamtą, tai ne dėl to, kad jis būtų egoistas ar diletantas, arba vien tik norėdamas pasidžiaugti erdve, grynu oru, tyla bei gamtovaizdžiais. Jeigu jis mėgsta paprastumą, sveiką šiurkštumą, vietoj dirbtinio miestų gyvenimo ir vergavimo mechanizuotai civilizacijai, tai čia dar nėra bėgimas nuo civilinio gyvenimo pareigų. Jeigu jis ugdo gražias draugystes išsirinktoje skiltyje, tai nereiškia, kad jis atsisakytų santykiauti su kitais ir jiems patarnauti. Priešingai, tai būtų visiškai svetima jo idealui. Jeigu jis mėgsta konkrečią tikrovę, tai nereiškia,

kad jis niekintų idėjas ir knygas. Jis rūpinasi pilna ir harmoninga kultūra, pagal savo gabumus ir aktualius reikalavimus.

Galingas ramstis šiam tikslui pasiekti yra skauto įžodis arba pasižadėjimas, su Dievo malone, vykdyti skautų įstatus; jis pakelia jaunimą aukštyn, ištraukdamas iš silpnybių ir pagundų. Skautų įstatai, pagrįsti prigimties įstatymu, auklėjant pastangas, kasdien laisvu noru atliekant gerą darbą, skatina jaunuolį į sąžiningumą ir ištikimybę, ko jis taip labai trokšta, ir yra laimingas, galėdamas tai įvykdyti. Skautų įstatai moko jį biaurotis melu, apsimetimu. Jaunuoliai, jausdami stiprėjančias savo jėgas, savaime tampa didžiadvasiški: jie nori kovoti, sutikti sunkenybes, trokšta kitiems padėti, pasišvęsti, pasižymėti. Gyvendami gamtoje ir lavindamiesi įvairiuose rankų darbuose, jie randa savo amžiui pritaikintą pasitenkinimą. Tokios moralinės aplinkos palaikoma skaistybė jiems yra labai aiški ir suteikia jų energijai krikščionišką atspalvį bei švelnumą. Kas galėtų neigti tokio auklėjimo svarbą civilizacijoje, kur viešpatauja egoizmas, nepasitikėjimas, apsilaidimas ir nesuvaldomas malonumų pamėgimas?

Pagrindinis skautų apaštalavimas yra geras pavyzdys draugovėje. Tiek asmeniškai, tiek bendrai auklėdamiesi, skautai jau yra Bažnyčios tarnyboje, jie ruošiasi savo būsimam apaštalavimui. Juo platesni ir gilesni bus pastatyti pamatai, juo jų krikščioniško gyvenimo pastatas bus tvirtesnis ir žavesnis; juo jų dorybės labiau spindės, juo daugiau garbės teiks Dievui ir Bažnyčiai. Bet šitas auklėjimas turi būti pradedamas nuo pat jaunystės jiems pritaikintais konkrečiais stebėjimo ir galvojimo metodais, atsižvelgiant į socialinį, kasdieninį ir antgamtinį gyvenimą. Jie turi išmokyti šiuo laikų bendruomenėje ir tam turi būti protingai ruošiami, atsižvelgiant į jų būdą, savybes ir klaidas. Ypatingai

jie turi pasiruošti, kad galėtų savo gyvenamoje aplinkoje ir savo parapijose turėti įtakos ir pasitikėjimo. Bendrai, charakterio lavinimas, kurs yra pagrindinis skautybės tikslas, privalo turėti aiškią socialinę ir apaštališką orientaciją, kad ji skautą paruoštų tarnauti artimui tiek asmeniškose santykiuose su pavieniais asmenimis, tiek civilinėse bei religinėse įstaigose.

Meilė, kurią skautai visuomet turėjo dieviškajam Didžiojo Vado Asmeniui, kurs yra Kelias, Tiesa ir Gyvenimas, privalo tapti jų šviesa ir parama kasdieninėse pareigose.

Mes prašome Dievą visa širdimi, kad atsakomybės dieną Jis rastų skautus būdinčius. Jums visiems, kurie čia esate, visų tautų sąjungoms, kurias jūs atstovaujate, vadams, kapelionams ir visiems skautams tenužengia gausios malonės, kurių prašo Mūsų Apaštališkasis Palaiminimas.

SKAISTYBĖS GALIA!

Garsusis muzikas Mozart, teturėdamas dar tik 25 metus amžiaus, jau buvo pasiekęs aukščiausią savo garbės laipsnį. Jo vardas buvo žinomas visame kultūringame pasaulyje. Daugelis stebėjosi šiuo genijum, nesuprato, kaip tokiame jauname amžiuje jau galėjo pasiekti tokių laimėjimų muzikos srityje.

Savo 25 metų sukaktį jis šventė Milane. Tai buvo 1781 m. sausio 27 diena. Kai didelis jo draugų ir gerbėjų būrys buvo susirinkęs pasveikinti šio garsaus muziko, Mozart'as, jiems dėkodamas už sveikinimus ir gausius komplimentus, viešai ir iškilingai pasakė:

— Prisiekiu pačiam Dievui, kad savo gyvenime niekados nesu nusidėjęs prieš skaistybę. Štai, kur glūdi mano pasisekimų ir triumfo paslaptis!

Paikumas Triumfuoja!

Mielasis Vincai!

Tik užsimok Tu su keletu draugų užkariauti komunistinę Rusijos imperiją! Visi pasakytų: „Vincelis išsikraustė iš galvos“, nors turėtumei pasivogęs net keletą atominių bombų.

Nė kiek negudresnį uždavinį pasiėmė dvylika apaštalo — visą pasaulį laimėti Kristui. Kokį pasaulį! Kokiomis priemonėmis!

Pasaulis, tai Romos imperija, nes ta buvo prarijusi visas to meto karalystes. Roma, imperijos sostinė, prisiplėšusi užkariautųjų lobio, šėlo, išdykavo prabangoje. Gausūs legijonierių pulkai geležiniu kumščiu visur palaikė ramybę ir taiką, o keturi penktadaliai imperijos gyventojų griežė dantį ir aimanavo vergijoje.

Roma buvo ir stabmeldybės centras. Panteonas priglaudė visų tautų tautelių dievus. Kai kurie jų buvo garbinami lytinio ištvirtavimo ceremonijomis. Visų dievų dievas — Romos imperatorius. Jo valdžia neribota. Jis — gyvybės ir mirties viešpats.

Ką Roma gerbė, kam lankstėsi? Jėgą, galybę, nukariautojus generolus, atsižymėjusius karininkus.

Ko Roma neapkentė, ką ji niekino? Silpnumą, kentėjimus, negarbę. Geriau buvo nusižudyti, negu kęsti kūno kančias, ar visuomenės bei draugų panieką.

Už ką Roma buvo dėkinga? Už tūkstančius karo belaisvių, vergų, už prijungtas žemes, už gausų grobį, už prabangą ir pramogą.

Tokia tai buvo laisvoji, valdančioji Romos imperijos nuotaika.

Didžioji vergų masė troško laisvės, gėidė žmoniškesnių gyvenimo sąlygų, bet nematė, „nei kelio nei takelio“ į laisvę.

Tai tokį išdidų, savo galybės ir pasiekimų apsvaigintą, aistrose dūkstantį

pasaulį apaštalai ėmėsi laimėti Kristui!

Kokiomis priemonėmis?

Sveikas protas sakytų buvus tik dvi: arba sutelkus stipresnę karinę jėgą sutriuškinti Romos legijonus, arba duoti minioms dar didesnius turtus ir didesnę prabangą. Ką gi apaštalai pasiūlė?

Iki dantų ginkluotiems ir pasaulį jėga valdantiems viešpačiams — Kristaus teisingumą, išsižadėti savęs ir tarnauti silpnesniesiems. Turtais besididžiuojantiems-lėbautojams — pamilti neturtą, su vargšais dalytis savo duonos kąsniu. Iki gyvo kaulo gašlumu persisunkusiems išdykautojams — valdyti savo aistras, gerbti moterį ir moterystės židinio šventumą. Vietoje kumščio jie siūlo artimo, net prieš meilę. Jie kviečia suniekinti visa tai, kas tų laikų žmogui buvo taip artima ir brangu, kuo jie didžiavosi, ir priimti tai, ko jie labiausiai nekenė ir niekino. Negi taip laimimos žmonių širdys naujoms idėjoms?

Kokį didvyrį apaštalai turi pastatyti romėnams šalia, ar net aukščiau jų imperatoriaus ir kitų tautinių herojų? Kristų. Paniekintą žydą. Gimusį tvarte, gyvenusį tamsiame Palestinos užkampyje ir pasibaigusį prie kryžiaus. Vietoje aukso ir laurų, jie siūlo erškėčių vainiką!

Mesk žvilgsnį kad ir į pačius naujųjų minčių nešėjus. Juk tai ne išgarsėję filosofai, ne puikia žavinčia iškalba atsižymėję kalbėtojai, ne apsukrūs diplomatai, ne literatūros ir meno pasaulių žvaigždės, o juodadarbiai, žuvimi dar atsiduodą Galilėjos žvejeliai! Ir jie bando reformuoti Romos imperijos įsitikinimus ir tvarką, iš šaknų pakeisti papročius! Ar begali būti didesnė nesąmonė? Kas galėtų stebėtis išgirdęs, kad jie, viens po kito, palydėjo savo galvas ir tuo viskas būtų pasibaigę?

O tačiau yra ko stebėtis! Reikia stebėtis, Vincai, jog atsirado tame Romos

pasaulyje ir visuose jo luomuose žmonių, susižavėjusių apaštalu skelbiamąja tiesa. Ne tik susižavėjusių, bet jas priėmusių ir taip jomis persiėmusių, kad jie mielai, kaip ir apaštalai, guldė savo galvas po budelio kirviu joms patvirtinti. Reikia stebėtis, kaip galėjo tokios nepopuliarios, nei minioms, nei valdančiajai mažumai nepataikaujančios idėjos taip greitai pasklisti visoje plačioje Romos imperijoje. Trejetą šimtų metų jaunoji Kristaus Bažnyčia mirko savo kraujuje. Per tą laikotarpį žuvo tarp dviejų ir dešimties milijonų tikinčiųjų. Ir, pagaliau, Konstantinui suteikus laisvę, ta Dijoklecijono jau palaidotoji ir išnaikinimo medaliu atžymėtoji Bažnyčia išėjo iš katakombų viešumon, laimėjusi didesnę pusę imperijos! Ar tai ne paikumo laimėjimas? Tokio laimėjimo jokių būdu neišaiškinsi grynai žmogiškomis priemonėmis ir pastangomis. Pabandytum, Vinciai, šiandieną tokiu būdu suorganizuoti nors ir mažą biznelį ar draugijėlę, pamatytum, kas iš to išeitų.

Ne, Bažnyčios išsiplatinimo istorijoje aiškiausiai matoma paties Dievo ranka. Jau pirmaisiais šimtmečiais pasitvirtino Kristaus pažadėjimas: „nė pragaro vartai jos nenugalės“.

Vien „sveiku protu“ vadovaujantis, kas būtų galėjęs drįsti imtis šitokios iš anksto pralaimėjimui pasmerktos kovos. Jei apaštalai jos ėmėsi, tai tik todėl, kad jie buvo įsitikinę turį dievišką, paties Kristaus atneštą tiesą ir kad jos niekas neįstengs užgniaužti, kaip neįstengė išlaikyti grabe paties jų Mokytojo. Jie drįso susikirsti su savojo pasaulio populiariausiomis pažiūromis, atakuoti žmogaus prigimčiai maloniausius papročius, nes žinojo esą neklaidingą neklaidingos tiesos mokytojai. Žinojo, kad kiekvienas pripažinęs Kristų Dievo Sūnumi, turės priimti ir Jo mokslą, turės prisijungti prie Jo Bažnyčios, arba būti pasmerktas. Jie žinojo turį galią ir priemonę pašventinti žmones, iškelti juos į naują dieviškojo gyvenimo plotmę žemėje ir taip

paruošti juos amžinajam gyvenimui Dievuje.

Tą savo įsitikinimą apaštalai perdavė savo įpėdinams ir visiems tikintiesiems. Neklaidingos Kristaus Bažnyčios autoritetas be jokio pasipriešinimo formavo krikščioniškąją bendruomenę iki pat 16 šimtmečio. Tiesa, visais laikais buvo bandyta ir vienaip ir kitaip aiškinti įvairias tikėjimo tiesas (dogmas), bet iki Liuterio laikų niekas nebandė rimtai paneigti, kad Katalikų Bažnyčia yra Kristaus įkurtoji, kad Petras ir jo įpėdiniai turi vyriausią autoritetą neklaidingai perduoti toliau Kristaus atneštą tiesą. Petro gi vietininkai, ištikimi savo iš Kristaus gautiesiems įgaliojimams, mokė, išpėjo, aiškino, įsakinėjo, o užsispyrėlius neklaužadas ekskomunikavo — atskyrė nuo Bažnyčios. Tik šešioliktais šimtmečiais užsimojo atsukti atgal istorijos ratą, griebėsi neigti Bažnyčios autoritetą. Ir kokie šitokio užsimojimo vaisiai? Šimtai „bažnyčių“, sektų sektelių, ir kiekviena jų tvirtina esanti Kristaus.

Dievas yra tvarkos Dievas, ne rietenų ir ne betvarkės. Jis tėra vienas ir apreiškė mums vieną išganymo tiesą. Jis įkūrė vieną, vieną vieną savo Bažnyčią. Ji yra pasaulyje ir šiandieną. Kaip ją atskirti nuo netikrųjų bažnyčių, parašysiu kitą kartą.

Baigdamas pavedu Jūsų nuoširdžiai maldai tikrosios Kristaus Bažnyčios benieškančius žmones. **Jonas Kidykas, S. J.**

MOTINOS MEILĖ

Artistė Garibalda Niccoli labai mylėjo savo sūnų Rafaelį, kurs vaidino drauge su ja. Kartą ji turėjo atvaizduoti piktą pamotę, plūstančią savo posūnį, kurio rolę vaidino Rafaelis. Bet staiga ji pribėga scenoje prie sūnaus, jį apkabina ir ima bučiuoti . . . Sūnus nusteбęs murma: „Mama, ką darai?“

Vaidinimas buvo sutrukdytas, bet publika, supratęs, kas atsitiko, pradėjo karštai ploti. Čia buvo ne suvaidinta, bet išgyventa motinos meilė.

VAIKO KELIAS Į RELIGIJĄ

Mažas kūdikis, negalįs kalbėti ir vaikščioti, jokios religijos, jokio religinio gyvenimo neturi. Religijos atžvilgiu jis yra neutralus. Jis nėra nei religingas, nei nereliginas, kaip nėra nei doras, nei nedoras. Tos sielos galios, per kurias gali pasireikšti religinis ir dorinis gyvenimas, dar miega, tebėra neišsivysčiusios. Mažoji būtybė, kuri dar nemasto ir nesupranta, nenori ir nemylėti, negali turėti religiniai dorinio gyvenimo. Bet štai, praėjus kiek laiko, tame pačiame vaike aiškiai pastebimi religiniai ir doriniai pradai. Vaikas jau turi religinį gyvenimą, vaikišką religiją, savotišką bendravimą su antgamtiniu pasauliu. Iš kur visa tai, kas pastūmėjo, kas atvedė vaiką į religiją, iš kur vaike atsirado religinės idėjos? Štai klausimai, į kuriuos reikia atsakyti.

Nėra rimto pagrindo manyti, kad religinės idėjos vaikui yra įgimtos. Jos turi tuos pačius šaltinius, kaip ir kitos idėjos. Jos ateina per patirtį, auklėjimą, mokymą, kitais žodžiais, yra aplinkos veiksmų pasekmė. Vaiko religinis gyvenimas vystosi, psichologiniai žiūrint, kartu su visu dvasiniu gyvenimu. Jis eina paraleliai su tomis psichinėmis galiomis, kurios doriniame ir religiniame gyvenime dalyvauja; iš antros pusės, šitas vystymasis priklauso nuo įvairių išorinių įtakų ir paskatinimų, kurie religinę raidą skatina arba kliudo. Pati vaiko prigimtis, jos psichinė ir biologinė sąranga yra tokia, kad ji yra imli arba atvira religijai. Vaiko, kaip ir suaugusio žmogaus, siela iš savo prigimties yra krikščioniška (Tertulijonas). Čia ir susiduria su pirmuoju veiksmu, kuris vaiką kreipia į religiją.

A. Sielos atvirumas religijai

Vaikas, kaip ir suaugęs žmogus, yra ne tik visuomeninė, bet ir religinė būtybė. Religija iš protingos žmogaus prigimties savaime išauga, jei tik tam sąmoningai nekliudoma. Nėra buvę ir nėra tautos, kuri neturėtų religijos. Nėra žmogaus, kurio sielai religija būtų svetimasis dalykas, kurio prigimtis neturėtų jokio ryšio su religiniu pasauliu. Vaiko mentalitetas, vaiko psichinis pasaulis yra dar artimesnis religijai, negu suaugusio žmogaus. Vaiko dvasia religinėms tiesoms yra nuostabiai imli. Vaikas alksta ir trokšta dieviškos tiesos. "Galima sakyti, kad pats vaikas eina prie religijos, kad jis yra prie jos nešamas visais savo troškimais", sako Štrasburgo universiteto rektorius Dr. J. Hubert.

Vaikas priima Dievą, vaikas tiki į Dievą, kaip į savaime aiškią tiesą. Dievas, dangus, angelai, šventieji — visa nematamoji visata — vaiko galvoje yra visai tikri ir realūs dalykai, kaip apčiuopiamieji, matomieji daiktai. Kaip paukštis ore, kaip žuvis vandeny, taip mes gyvename Dievuje. Vaikas tai nujaucia dar lengviau negu suaugęs žmogus. Šitas didžiosios Realybės nujautimas vaiką kartais slegia kaip paslaptis ir jį erzina kaip troškulys arba badas.

Vaikui lengva Dievą suprasti kaip asmenį, nes vaikas iš prigimties yra linkęs daug ką suasmeninti. Jis suasmenina augalus, negyvus daiktus, įvairias gamtos jėgas. Vaikas lengvai supranta Dievą kaip Sutvėrėją, nes jis mano, kad viskas, kas yra, yra kieno nors "padaryta". Dievas yra tas, kuris padarė dangų, žemę, vandenį, kalnus, žvaigždes.

Ištisa eilė vaiko pergyvenimų, jausmų, emocijų veda vaiką prie religijos, jo mintį kelia prie Dievo. Vaikas myli ir nori būti mylimas. Meilę tėvams jis greit perkelia į Dievą. Jį pamildamas, nes ir Dievulis jį myli. Vaikas tiki ir pasitiki žmogumi. Iš čia tik vienas žingsnis į tikėjimą ir pasitikėjimą Dievu. Vaiką stebina didingi žmonių darbai. Nuostaba

žmogaus kūryba veda į dar didesnę nuostabą Dievo darbais, Jo sukurta visata. Pagarba stipriam ir išmintingam veda prie Galingiausiojo ir Išmintingiausiojo. Vaikas ne kartą jaučia, kad yra silpnas, baimingas, pagalbos reikalingas. Kaip gi natūralu ieškoti stiprybės, suraminimo pas Tą, kuris tikrai gali padėti, suraminti, paguosti. Vaiką ne kartą slegia nusikaltimas, kaltės pergyvenimas. Apgailėdamas blogą darbą, sąžinės ramybę, išsilaisvinimą nuo kaltės randa Dievuje, tikėjime.

Vaikas žiūri į matomuosius daiktus ir jo akys ieško nematomojo Dievo. Vaikas yra savotiškas Absoliuto ieškotojas. Su vienu tokiu Dievo ieškotoju teko ir man susidurti. Tai buvo pirmoj bolševikų okupacijoj, Lietuvoje. X. miesto klebonijoj apsigyveno kelios rusų karininkų šeimos. Viena šeima turėjo kokių 5 m berniuką, Mykoliuką (Mišą). Jokio religinio auklėjimo šeimoje nebuvo. Tėvas dargi pasakydavo, kad Dievo nėra. Vis dėlto vaikas labai ir labai domėjosi religiniu pasauliu. Jis vis sukaliėjosi apie bažnyčią. Nebuvo krikšto ar laidotuvių, kad nebūtų ir Mykoliuko. Jis nuolatos klausinėdavo kunigo arba zakristininko: „Kas čia, ką tai reiškia?“ Kai prieš Kalėdas pamatė prakartėlę, mažasis Miša buvo tiesiog sužavėtas. Ilgai jis žiūrėjo į vaikelį Jėzų, Švenčiausiąją Motiną, šv. Juozapą, angelus, aukštai žibančią žvaigždę. Išėjęs iš bažnyčios, pamatė šventoriumi grįžtantį iš tarnybos tėvą. Pilnas džiaugsmo bėga prie jo ir sako: „Tėveli, tu sakei, kad Dievo nėra, o aš Jį šiandien radau“. Jis buvo labai laimingas, suradęs Dievą.

Vaiko siela antgamtiniai ir psichologiniai yra atvira Dievui ir religijai. Vaikas turi tam tikrą dispoziciją religijai, arba religinį polinkį.

2. Religinis polinkis

Polinkis, apskritai kalbant, yra žmogaus prigimty esanti galia arba linkimas, kuris tačiau pats savy dar nėra veiksmas (aktas). Polinkis savo prigimtimi linksta

prie išaugimo, kitais žodžiais sakant, prie tapimo. Polinkį galima palyginti su pumpuru, kuris, vidinių ir išorinių veiksnių veikiamas, eina prie išsiskleidimo.

Kiekvienas žmogus turi eilę polinkių, kaip kalbos, religinį, dorinį, estetinį, socialinį. Šiuos ir kitus polinkius atsineša vaikas į šį pasaulį su savo prigimtimi. Jei jų neturėtų, negalima būtų vaiko išauklėti religine, dorine, socialine, estetinė, kalbančia būtybe. Juk senas scholastinis dėsnis sako: „Quidquid recipitur, ad modum recipientis recipitur.“ — Kas tik priimama, priimama pagal priėmėjo būdą, prigimtį. Religinis auklėjimas, religinė vaiko raida yra galimi todėl, kad vaikas turi religinį polinkį, yra linkęs į religiją.

Religinis polinkis yra galia, kuri tačiau pati iš savęs prie tiesioginio tikslo, amžinojo žmogaus paskyrimo, neveda. Religinį polinkį galima palyginti su sparnu, kuris skridime dalyvauja, bet skridimo tikslo nežino. Religinis polinkis tai tarsi amžinosios tėvynės ilgesys, kas tačiau po nupuolimo reiškia: aš niekad savo jėgomis šitos tėvynės nepasieksiu. Žmogus linkęs prie religijos, tačiau reikia, kad Dievas ateitų su savo malone jam padėti, kad savo Apreiškimu parodytų kelią, be ko žmogaus religinis paskyrimas būtų neatmenama mįslė — širdis vis pasiliktų nerami ir šitas Dievo ieškojimas neturėtų galo.

Vaiką prie religijos lenkia prigimtas religinis polinkis ir nuo krikšto meto jo sieloje veikia antgamtinis gyvenimas. Atgimęs iš vandens ir Šv. Dvasios, vaikas vidiniai orientuojasi į dangiškąją Tėvą, nes yra į Jį panašus. Dieviškasis gyvenimas, tegu tesas užuomazgoj, šaukia Dievą, pabudęs minties gyvenimas krypsta į Dievą. Vaikui religiniai plėtotis padeda prigimtas religinis polinkis ir jo sieloje veikianti Dievo malonė.

Ne visi vaikai turi vienodai stiprų religinį polinkį. Religinis polinkis, kaip ir kiekvienas kitas, reikalingas paskatinti, ugdymo. Antireliginė aplinka jį nu-

slopina, o religinė išugdo, sustiprina. Kaip augalui augti, taip vaikui religiniai plėtotis yra reikalinga du dalykai — polinkis, kuris vestų į religinį gyvenimą ir tinkama atmosfera. Polinkį prie religijos jis turi, tereikia tinkamos religinės aplinkos, kuri šį polinkį ugdytų ir jam atitinkamą formą duotų.

3. Religinė aplinka

Aplinka, tai artimas pasaulis, kuriame gyvena vaikas arba suaugęs žmogus. Vaiko aplinką sudaro šeima, šeimai artimesni žmonės, bažnyčia, parapija, mokykla, mokyklos draugai, laisvalaikis, sodžius, ar didesnio miesto kvartalas. Aplinka turi ne tik fizinę, bet ir dvasinę pusę. Aplinka turi savo veidą, savo dvasią, savo nuotaiką, vienokį ar kitokį santykį su religija. Aplinka, kurioje susiduriame su religiniu pasauliu, vadinasi religinė aplinka. Gali būti indiferenti arba antireliginė aplinka. Indiferentinėje aplinkoj religija ignoruojama, apie ją nekalbama, gi antireliginėje aplinkoje religija puolama. Religinėje aplinkoj religija gerbiama ir praktikuojama. Ji yra neatskiriama viso gyvenimo dalis. Tik religinėje aplinkoje vaikas gali religiniai bręsti, į religinį gyvenimą įsijungti. Vaikas yra savos aplinkos atvaizdas. Kokia aplinka, toks vaikas. Jis priklauso aplinkos pasauliui, ir šitas pasaulis jį veikia.

Vaiko, kuris nepriklausytų savo aplinkai, kurio neveiktų gyvenamoji aplinka, tokio vaiko visiškai nėra. Pirmoji vaiko aplinka, į kurią vaikas ateina, su kuria vaikas anksčiausiai susiduria, yra šeima. Čia jis pirmiausia gauna (gali ir negauti) pirmąsias religines žinias, pirmuosius religinius išgyvenimus, čia susiduria su religiniais simboliais, papročiais, čia susidaro pirmąsias religines sąvokas, čia susitinka su religiniu pasauliu ir jame integruojasi, į jį įsijungia. Jei šeima religinga, tikrai religinga, vaikas tikėjimą įlašuoja kartu su oru. Jei tėvai pamaldūs, ir vaikas nesunkiai išmoka melstis ir „gerąjį Dievą“ mylėti. Vaikas, net mažas vaikas, su dideliu smalsumu

stebi, kaip tėvai klaupiasi, žegnojasi, mušasi į krūtinę, meldžiasi. Ir tada vaiko sąmonėje gimsta nuojauta, kad yra kažkas švento ir dieviško, prieš ką nusielenkiama, kas garbinama. Įprastas vaiko kelias prie religijos — jam artimų, suaugusių žmonių pavyzdys. Vaiką religiniai pažadina religinė asmenybė. Kaip gamtos moksluose, taip religinėje srityje galioja senoji dėsno tiesa: *Omne vivum ex vivo* (visa kas gyva yra iš gyvo). Vaiko tikėjimą sunaikina, jį priešreliginiai nuteikia tikėjimo netekę žmonės, ateistinė aplinka. Suaugusio, ypač artimo žmogaus įtaka vaikui labai didelė. Jei vaikas nuolatos susiduria su religijos atžvilgiu abejinga, ar religijai priešinga aplinka, yra didelis pavojus, kad anksčiau ar vėliau tikėjimo nustos. Kad ir tikybos mokosi, bet jo sąmonėje glūdi mintis, jog į tai netikima ir girdimų tiesų nebeima rimtai, dargi joms ima prieštarauti.

Gali vaikas tikėjimo netekti staiga, kaip tai atsitiko su vokiečių dailininku Liudviku Richteriu. Būdamas paauglys, jis išgirdo iš vieno tėvo pažįstamo nešvarų pajuokimą vienos Šv. Rašto vietos. „Kaip žaibas trenkė piktažodžiavimas į mano sielą. Aš taip jaučiausi, lyg visas dangus sugriūtų, o jo šukės ir skeveldros pridengtų gražią, žalią žemę, kurioje niekas daugiau nebegalės nei žydyti, nei augti. Mačiau, kad tėvas jam nepasipriešino. Ir man pasirodė, kad suaugę žmonės tai laiko melu, ką aš mokykloje girdėjau kaip tiesą ir ją priėmiau. Apie tai aš su nieku negalėjau kalbėti ir buvau labai liūdnas.“ Netekti tikėjimo vaikui ar jaunuoliui visados yra didelė nelaimė, didelis vidinis sukrėtimas.

Vaikas ar jaunuolis, gyvenęs ateistinėje aplinkoj, yra tos aplinkos atvaizdas. Tuos pačius posakius, kuriuos girdi namuose nukreiptus prieš religiją, žodis žodiu pakartoja ir mokykloje. Kaip labai religijai priešinga aplinka gali paveikti vaikus ir jaunuolius, rodo kai ku-

rie duomenys. Mannheime iš 410 jaunuolių, kurie ruošėsi prie Sutvirtinimo, 370 netikėjo, jog yra Dievas. Bremene iš 360 mokinių tik 26 pasisakė, jog tikį Dievą. Konfirmuojamų ir mokyklą lankančių jaunuolių tėvai daugumoje buvo darbininkai, socialdemokratai.

Žymiai geresnis vaizdas katalikų tarpe. Tas pats autorius T. B. Winzen, O. F. M., apklausinėjo 3409 paauglius ir jaunuolius ir rado tik vieną, kuris pasisakė į Dievą netikįs. Vis dėlto 17 iš 100 parašė turį abejonių dėl Dievo buvimo (plg. *Ein Blick in das religioes - sittliche Leben des Jugendlichen*, Muenchen — Gladbach 1931, 104).

1948 m. aplankiau apie 20 tremties mokyklų Vokietijoje ir pravedžiau religinį gyvenimą liečiančią anketa. Anketa turėjo 32 klausimus. Tereikėjo pažymėti mokyklos vardas, klasė, amžius, lytis. Buvo palikta laisvė atsakyti arba neat-sakyti į klausimus. Atsakė 832 mokiniai, susilaikė 4. Nerasta nė vieno, kuris netikėtų į Dievą, neigtų pagrindines tikėjimo

tiesas. Tik keletas jaunuolių pareiškė, kad jų religiniai įsitikinimai nesutinka su Kat. Bažnyčios mokslu. Bažnyčios lankymas, maldos gyvenimas, sakramentinė praktika palyginti labai geri. Smulčiau apie mūsų vaikų, paauglių, jaunuolių religinį gyvenimą, jų idealus ir pasaulėvaizdį, pakalbėsime kitomis progomis, kituose straipsniuose.

Vaikas neišmoksta, kad Dievas yra, iš knygų. Jis Jo ieško ir Jį randa savo aplinkoje. Kas yra Dievas, Dievo supratimą jis paima iš aplinkos, iš jį supančių žmonių. Vienaip ar kitaip, pagarbiai ar be pagarbos, vaikas nuolatos girdi kalbant apie Dievą, apie religinius dalykus.

Vaiko sielos atvirumą religijai, patį religinį polinkį galima palyginti su dirva. Tačiau iš šitos dirvos tik tada išaugs religinis gyvenimas, jei ją sups tinkama atmosfera — religinė aplinka. Ji yra pagrindinė vaiko vadovė į religiją, ji turi lemiančios reikšmės religiniame vaiko auklėjime.

Kun. Dr. J. Gutauskas

Vyriškumas Ir Krikščionybė

Vienoje žinomoje dramoje visus niekinąs romėnas išdidžiai taria: „Aš nesu krikščionis. Aš — vyras!“ Kieno ausis moka pagauti minties melodiją, tam bus nesunku įspėti, jog tai ne senovės romėno, bet moderniojo anglų rašytojo Bernard Shaw žodžiai.

Ne tik tas rašytojas, bet ir beveik visas modernusis pasaulis šitaip galvoja ir kalba. Visi mano, kad krikščionybė yra nevyriška, greičiau moteriška, net bobiška. Jai, be abejo, pripažįstamas naudingumas ir grožis, tačiau visi jaučia, kad krikščionybė tikram vyrui, vyriškam vyrui, vyrui europiečiui — ir ne prie širdies ir tiesiog netinka.

Kitas modernistas, grafas Coudenhove — Kalergi, rašo: „Šventas vyras

Europoje bus laikomas moterišku, o pagoniška moteris — vyriška. Krikščioniškoji moralė yra svetima tiktai europiečiui, bet ne europietei. Jai krikščione būti yra daug lengviau, negu jam. Europietė gali būti krikščione, neveidmainiaudama ir neišsižadėdama savo instinktų. Net ir tapusi pagone, ji instinktyviai prisilaiko krikščioniškųjų įpročių. O europietis laikosi pagoniškųjų papročių, nors jis yra ir pakrikštytas”.

Pažvelkime, kas dedasi prie bažnyčios durų šventadienį arba ir šiokiadienį. Suskaičiuokime vyrus ir moteris, einančius pro tas duris: moterims didysis bažnyčios įėjimas atrodo per ankštas, o vyrams laisvai praeiti pilnai pakanka mažųjų šalutinių durelių. Iš tikro, susida-

ro vaizdas, kad bažnyčia ir pamaldumas yra moterų reikalas, o vyrų — pasaulis ir pasaulietiskumas.

Kas gi dėl to kaltas: vyrai ar krikščionybė? Nejaugi Adomo sūnūs iš prigimties būtų blogesni, pagoniškesni, labiau gimtosios nuodėmės prislėgti, negu Ievos dukterys? O gal krikščionybė dėl to yra tapusi moterų religija, kad ji vien tik moterims skirta?

Krikščionybė, kaip mes ją matome ir pažįstame, gal tikrai yra per daug sumoteriškėjusi ir dėl to tapusi svetima vyro dvasiai. Gal tikrai krikščionybės atstovai, ką beteidami, ko bereikalaudami, per daug atsižvelgia į moters dvasią, lyg ji atstovautų kiekvieno žmogaus dvasią.

Tačiau tikroji, neiškraipytoji Kristaus ir Bažnyčios krikščionybė visai nenori būti vien moterų religija, o nori būti žmogiškosios dvasios religija; tiek vyro, tiek ir moters. Po Dievo — Žmogaus kryžiumi matome vyrą Joną, stovintį šalia Šv. Motinos moteriškosios figūros. Nukryžiuotasis tiesia virš judviejų abiejų savo rankas, Jis jas tiesia virš visų žmonių ir visiems žmonėms. Jo meilės ir ilgesio šauksmas „Ateikite pas mane visi“ (Mato, 11, 28) skamba nuo kryžiaus per visą pasaulį, šaukia visus vyrus ir visas moteris, visus šaukia tikėti. Išganytojo kraujas, išlietas už visus (Mato, 26, 28), laša nuo kryžiaus ant visos žemės, ant visų jos vaikų, tiek ant Adomo ir jo sūnų sielų, tiek ant Ievos ir jos dukterų. Ir kaip nuliūsta Išganytojo širdis, kai nuo Jo nusigręžia turtingasis jaunuolis, kai Judo Iskarijoto siela Jam pražūsta. Nors ir džiaugiasi Jis, laimėjęs tikrą, moterišką ir kilnią Magdalenos sielą, bet tas džiaugsmas vis tiek neišlygina skausmo dėl žuvusiųjų Piloto ir Judo sielų. Tikriausiai Jėzui nebūtų didelės paguodos, jei Paskutinajame Teisme Jo dešinėje sustotų didžiausias moterų ir mergelių būrys, o žuvusiųjų pusėje — daugybė vyrų ...

Juk apaštalų Petro ir Jono sielas Jis stengėsi laimėti su tokiu pat noru, kaip

ir Mortos bei Marijos sielas. Jėzaus Kristaus noras atpirkti ir patsai atpirkimas buvo skirtas ne „vyrams ar moterims“ (Gal. 3, 28), bet visoms žmogiškosioms sieloms, nes jos visos lygiai vertingos ir brangios Dievo akyse. Jei į vieną dieviškųjų svarstyklių lėkštę bus padėta vyro, į kitą moters siela, jos abi Dievui bus vienodai svarios, svaresnės gal už visą žemę, nes ant abiejų yra užkrintę Jo vienatinio Sūnaus kraujo lašai.

Kristus ir krikščionybė, toli gražu, nepervertina ir neperaukština moters vyro sąskaiton. Būtų galima net pasakyti, kad krikščionybė tam tikra prasme ir ligi tam tikro laipsnio suteikia net pirmenybę, jei ne atskiriems vyrams, tai, bendrai, vyriškajai giminei ir vyriškumui. Argi ne nuostabu, kad Dievas - Žmogus, pasišaukęs sau tarnauti vyrus ir moteris, vis dėlto apaštalais pašaukė vien vyrus? Nors Jo mokytinės ir supratimo ir meilės gilybe bei gyvenimo šventumu buvo pralenkusios geriausius Jo mokinius, bet žodžius „Eikite ir mokykite visas tautas“ (Mato, 28, 19) Jis tarė ne Marijai, ne Magdalenai ar Mortai, bet vienuolikai vyriškųjų žvejų. O apaštalas Povilas šitam Viešpaties posakiui pridėjo dar vieną mažą komentarą, aiškiai įsakydamas moteriai bažnyčioje tylėti (1 Kor., 14, 34). Tai buvo pasakyta, neatsižvelgiant į faktą, kad apaštalų, kunigų ir vyskupų visuomet buvo jaučiamas didelis trūkumas, kad pasaulyje pastoracinis darbas niekad pilnai negalėjo būti išvystytas ir pats piūtis Viešpats su širdies skausmu skundėsi: „Piūtis yra didelė, bet darbininkų mažai“ (Luko, 10, 2).

Kodėl Kristus delės ir nešaukė moters apaštališkajam darbui? Gal kaip tik dėl to, kad norėjo savo Bažnyčią matyti kupiną vyriškosios dvasios, vyriškojo proto ir vyriškojo jausmo. Jis pats juk kūnu ir dvasia buvo tikras vyras — galtingiausioji vyriškio figūra pasaulio istorijoje. Yra susidaręs iškraipytas, netikras paveikslas, vaizduojant Dievo Sū-

naus išorę ir dvasią vien moteriškais bruožais. Jo draugas ir apaštalas Jonas, tikrai gerai pažinęs Jo dvasios švelnumą ir gelmes, sakiniu "laimėjo liūtas iš Judo giminės" (Apr. 5, 5) charakterizuoja kukliojo, tyliojo Nazariečio būdą.

Tikrai vyriškas ir didvyriškas pasirodo Kristus įvairiuose savo gyvenimo momentuose. Kur ir kaip Jis mums bepasirodytų, kalbėdamas ar tylėdamas, džiaugdamasis ar kentėdamas, naktį besimelsdamas ant kalno ar dykumoje gundomas, Kanos vestuvėse ar apsuptas vaikelių, kalbėdamasis su moterimis atbūdamas su draugais, kovodamas su priešais ar prieš Piloto sostą stovėdamas, kalamas prie kryžiaus, gyvendamas ar mirdamas — visur Kristus prieš mus iškyla kaip didinga vyriškoji asmenybė, kaip tikras ir tobulas vyras.

Būti krikščioniu reiškia būti panašiu į Kristų. Būti krikščioniu reiškia būti vyrišku. Dar daugiau — ir krikščione būti reiškia būti vyriška. Dėl to apaštalas moko savo krikščionis: "Būkite tvirti tikėjime ir elkitės kaip vyrai!" (Kor. 16, 13). O kitoje vietoje tas pats apaštalas gražiu išsireiškimu mums linki "tapti tikrais vyrais, tokiais, kaip Kristus, sulaukęs savo pilnųjų metų" (Eph. 4, 13).

Linkėjimas, skirtas ir vyrams ir moterims. Daugelis vyrų nėra tikri vyrai, jie yra atsilikę savo brendime, ar tik vienpusiškai subrendę, juose slypi dar daug vaikiškumo. Vieni vyro savumai juose stipriai išsivystė, kiti — sunyko. Dėl to jie tik pusvyriai, nesubrendėliai, kuriems reikia suaugti ir subręsti "tikraisiais vyrais", t. y. vyrais su visomis vyriškomis ypatybėmis, atitinkančiomis Kūrėjo mintį, kad būtų jie verti vadintis "Dievo žmonėmis", kaip sakoma Rašte. Jie turi subrendę tapti panašūs į Kristų "pilnuosiuose metuose", t. y. vyrai, kuriuose visi galėtų atpažinti Kristaus subrendusį, lygsvaros kupiną vyriškumą.

Ir moterims galioja tas pats apaštalo pamokymas "būti vyriškais". Aišku,

krikščionybė nenori, kad moteris suvyriškėtų, kad ji savo išore, skoniu, savo darbais ir darbų metodais, savo džiaugsmais, kalbomis ir gyvenimo būdu, ar net ydomis, taptų panaši į vyrą. Moteris turi likti moterimi. Ir vis dėlto 'švelnioji vokiečių mistike sako: "Aš gerai žinau, kad jokia moteris neįeis į Dangaus karalystę, jei ji netaps vyriška. Supraskite: jūs turite vyriškus veikalus nuveikti ir tvirtybės pilnas vyriškas širdis turėti, kad galėtumėte atsilaikyti gyvenime nesuklydusios."

Didžioji ispanų Teresė, didingoji Kotryna Sienietė ir daugelis kitų moterų įvykdė šį pamokymą. Jos, nepamesdamos savo moteriškumo, vis dėlto įgijo tam tikrų kilniųjų vyriško charakterio bruožų: drąsumą, teisingumą, garbingumą, blaivumą, valios tvirtumą, pareigingumą ir tylėjimo dorybę. Tuo būdu jos priaugo iki Senojo Testamento "mulier fortis", išikūnijusios Juditoje, ir prie visa to tebeturėjo tą begalinį švelnumą, skautumą ir gerumą, gražiausiai pasireiškusį Mergaitėje — Motinoje Marijoje.

Vyriškasis Kristus leido savo atvaizdą atsispindėti tų moterų sielose, ir atsirado tada pats kilniausias, pats aukščiausias moters tipas, koks tik gali būti, ir stebėdamiesi, gėrėdamiesi net pagonyš šaukė: "Kokias moteris turi tie krikščionys!" Šitos didžiosios, vyriškosios senųjų krikščionybės amžių moterys turėtų būti pavyzdžiu mūsų laikų moterims. Moderniosios moterys turėtų nuolatos save klausti, ar jų pamaldumas, jų krikščioniškumas nėra per daug sumoteriškėjęs, subobėjęs, pasidaręs vienpusiškai moteriškas.

Bet grįžkime atgal prie vyrų ir prie tų apaštalo žodžių, kur sakoma, kad vyras turi tapti tikruoju vyru, "kaip Kristus, sulaukęs savo pilnųjų metų". Lyg tvėrimo rytmetyje, šiandien tebegalioja Kūrėjo mintis, kad vyrui negera būti vienam. Vyras, ir vien tik vyras, nėra paskutinis Kūrėjo žodis. Gamtiškasis

vyras su visais savo natūraliaisiais instinktais ir savumais toli gražu dar nėra "tikrasis vyras", sutvertas pagal Viešpaties pavyzdį ir paveikslą. Jame dar yra labai didelių spragų ir trūkumų, siekiant žmogiškojo kilnumo ir žmogiškosios laimės. Jis turi save dar kuo papildyti, savo charakterio tuštumas ir nedateklus jis privalo išlyginti, per daug išsivysčiusius ar iškrypusius vyriškojo charakterio bruožus pataisyti. Iš grynai gamtiško vyriškio jis turi pasidaryti kilniu vyru, džentelmenu geriausiąja to žodžio prasme.

Kad tokiu galėtų tapti, vyras dar turi pasimokyti iš tos, kurią Viešpats jau pačioje pradžioje sutvėrė, norėdamas jam suteikti galimybę ne tik paviršutiniškai, bet ir vidiniai pasipildyti jos įtakoje ir pagal jos pavyzdį. Žinoma, vyras neprivalo vilkėti moters dvasia ar drabužiais! Sumoteriškėjęs vyras, pusvyris — tai tik puskrikščionis. Susmulkėję, bailūs, svajingi, į jausmingumą pasinėšę vyrai, nors būtų jie ir pamaldžiausi, nėra tikri krikščionys.

Tačiau vyras gali ir turi iš moters pasimokyti daugelio esminių dalykų. Jis turi pabandyti įsigyti tokius aukštesniojo žmoniškumo bruožus, kurie yra geriau ir tyriau išsilaikę moters sieloje: gerumas, noras padėti, gailestingumas ir nuoširdumas, tyrumas ir skaistumas, gilumas ir religingumas. Pats Dievas nori, kad mes, lyg kokioje sąžinės sąskaitoje, vis save klaustume, kurių natūraliųjų moters charakterio bruožų dar trūksta mūsų vyriškajai prigimčiai. Tai yra mūsų Kūrėjo valia, kurs nemėgsta nepilnų ir nebaigtų darbų, kad mes savo vyriškojo charakterio nepilnumą ir neturtinumą papildytume moteriškosios dvasios turtais.

Visa tai nėra vyro prigimčiai svetima. Jam tik reikia savo sieloje atkasti tai, kas pirmą kartą puolimo katastrofos metu buvo apnešta nuodėmės dulkėmis. Nes, kai gimtąją nuodėmę papildžiusios pirmųjų žmonių sielos, lyg nuo

aukšto kalno, krito žemyn, vyro sieloje kažkas buvo užgriauta, kas moters sieloje liko nepaliesta; o moters sieloje buvo sunaikinta tai, kas vyro sieloje tebestovi. Tačiau po griuvėsiais ir dulkėmis, užgulusiomis ir nuskurdinusiomis vyro sielą, tebėra dar nesunaikintas ir nežuvelęs tobulojo vyriškio sodas. Sakoma, kad kiekviename net ir vyriškiausiam vyre slypi vaikiškumas. Taip pat galima pasakyti, kad kiekviename vyre yra išlikę truputis geriausiojo moteriškumo, moteriškumo, iš motinos paveldėto, Kūrėjo duoto ir giliai paslėpto. Tas moteriškumas turi būti jame atrastas ir išugdytas.

Tai, kuo vyro siela galėtų tapti visame savo turtingume ir pilnumoje, randame Kristuje, kurs buvo vyriškesnis už kiekvieną vyrą, turėdamas kilniausiuosius ir gražiausiuosius moteriškos sielos bruožus. Kiekvienas vyras, kurs ima pavyzdžiu nepaprastai turtingą ir gražią Dievo - Žmogaus sielą, sukuria aukštesniojo, geresniojo vyriškio tipą. Taip atsiranda krikščioniškasis vyras, krikščioniškasis vyriškumas ir vyriškoji krikščionybė.

(Iš "Mannhaftes Christentum", B. Woehrmueller, O. S. B., išvertė Dr. D. Narutavičiūtė).

ASILAS IR DRAMBLYS

Verdant Amerikoje rinkiminei kovai, dažnai tenka laikraščiuose matyti karikatūrų, kuriose demokratų vaizduoja asilas, o respublikonus dramblys. Ne visiems, tur būt, yra aiški šių simbolių kilmė, ką jie bendra turi su tomis partijomis.

Paprotys demokratų simbolizuoti asilu, o respublikonus drambliu Amerikoje paplito devynioliktoje šimtmečioje. Prie to daug prisidėjo Thomas Nast, kurs piešė laikraščiams karikatūras. Demokratų asilas pirmą kartą pasaulio šviesą išvydo 1870 metais laikraštyje "Harper's Weekly". Nastas piešė asilą,

kuris spiria mirusį liūtą. Buvo norėta atvaizduoti neseniai mirusį Edwin M. Stanton. Ant asilo buvo parašyti žodžiai “Copperhead Papers”, o ant negyvo liūto “Hon. E. M. Stanton”. Po paveikslu parašyti žodžiai: “Gyvas asilas spiria negyvą liūtą. Ir koks liūtas! Ir koks asilas! (A live jackass kicking a dead lion. And such a lion! And such a jackass!)”

Po penkerių metų pasirodė ir asilo draugas dramblys, kurį pirmą kartą panaudojo respublikonai kaip savo partijos simbolį. Thomas Nast tame pačiame “Harper’s Weekly” nupiešė dramblių su kitais gyvuliais, kurie vaizdavo įvairias Amerikos valstybes. Tie visi gyvuliai bėgo iš išgąscio į įvairias puses, nes pasirodė asilas liūto kailyje, kuris rėkė: “Caesarism”. Tai buvo padaryta ta proga, kai Grant’as norėjo būti išrinktas prezidentu trečią kartą. Ant dramblio buvo parašyta “Respublikonų balsavimas”. Dramblys taip pat atrodė išsigandęs ir bėgo į duobę, klastingai pridengtą lentomis su įrašais: “Inflation”, “Repudiation”, “Reform”. Kai kas mano, kad Nast’ui ta mintis atėjo iš tų dienų laikraščių, kur buvo skelbiama žinia, kad iš Niujorko zoologijos sodo pabėgo iš narvų gyvuliai.

Tačiau asilas ir dramblys nebuvo pirmieji gyvuliai, simbolizuojantieji partijas. Jau 1840 m. demokratai vartojo gaidį kaip savo partijos emblema, o respublikonai erelį. Net buvo plačiai vartojami išsireiškimai: “Balsuok už didelę vištą” arba “Balsuok už dolerio paukštį.”

Tokių emblemų reikšmė buvo labai svarbi tada, kai didelė žmonių dalis nemokėjo nei rašyti nei skaityti. Neraštingiems žmonėms asilas ar dramblys, gaidys ar erelis buvo aiškūs ženklai, padedantieji atskirti partijas vieną nuo kitos. Jiems užteko ant balsavimo kortelės pamatyti tam tikrą paukštį ar gyvulį, ir tuoj galėjo susivokti, kur statyti kryželį, norint balsuoti už savo mėgiamą partiją.

J- v.

ATSAKYMAI KLAUSTUKAITEI

“Laiškų Lietuviams” 6-me numeryje “Mergaitės laiškas jaunimui”, pasirašytas Klaustukaitės slapyvarde, sukėlė jaunimo tarpe nemažą susidomėjimą. Redakcija gavo daug laiškų, kurių vienas jau buvo išspausdintas praėjusiame numeryje. Čia sutrumpinę paduodame kitus įdomesnius laiškus arba bent svarbesnes jų mintis.

“Nežinomoji lietuvaitė” rašo:

Tavo laišku ir aš susidomėjau. Nors esu ne 17, bet 21 metų amžiaus, tačiau panašios mintys į Tavašias ir mano galvoje tebeslankioja. Kadangi ir aš gyvenu Amerikoje, panašiose aplinkybėse kaip ir Tu, tad leisk man pasidalinti su Tavimi savo mintimis.

Pirmiausia dėl dažymosi. Su gėda turiu prisipažinti, kad ir aš, važiuodama į Dėdės Samo kraštą, buvau nusistačiusi jokių būdu nebeždžioniauti, nesukti kitų pėdomis — nesidažyti. Amerikoje tai ištesėjau apie vienerius metus, kol pagaliau įsitikinau, kad lūpų dažymas dar nėra ženklas, kad mergaitė jau būtų nustojusį gero vardo, kaip tai buvo Lietuvoje. Jei mergaitė tikrai lūpas pasidažys, manau, gali turėti ramią sąžinę.

Sakai, kad anksčiau berniuko ir mergaitės santykiai būvę kitokie. Čia man kyla mintis, ar tik Tavo minėtieji “boy-friend’ai” ir “weekend’ai” nebus prisidėję prie tų, pirmiau buvusių, santykių pakeitimo. Vietoj pirmiau buvusios naivios ir taurios draugystės, dabar ieškoma tik “happy time.”

Nenorėčiau sutikti su Tavo samprotavimu, kad mergaitė, būdama 16 metų, jau turi pradėti draugauti su berniukais. Suprantu, kad ji gali draugauti — būti net su keliais pažįstama. Gali būti net

susidaręs kelių berniukų ir kelių mergaičių ratelis, bet draugauti šiame amžiuje tik su vienu berniuku, manau, nebūtų naudinga. Tokio amžiaus mergaitei, kuri vadovaujasi tik širdies "logika", jokių būdu nebus aišku, kur yra rimta draugystė, ji neatskiria rimto berniuko nuo nerimto. Tik vyresnio amžiaus mergaitė gali pati išspręsti klausimą, kuria linkme draugavimas turi krypti ir, ar su tuo ar kitu berniuku galima draugauti, ar ne.

Sakai, kad dabar jaunimas yra filmų sugadintas. Bet nepamiršk, mieloji sese, kad ir dabar yra labai dorų berniukų, kurie, žinoma, ieško tikrai doros mergaitės. Mergaitė labai apsiriktų, jei manytų, kad berniukams galima patikti, tikrai klausant jausmų. Berniukas, matydamas, kad žemesnieji mergaitės jausmai yra jos vadovas, nežinantis nei laiko, nei vietos, nei ribų, gali net pasibiaurėti tokia mergaite. Dažnai mergaitė palieka auka tik dėl to, kad buvo per daug lengvabūdiška. Tokia mergaitė negali iš berniuko reikalauti pagarbos, nes ji negerbia pati savęs.

Tau, Sese, dar neaišku, kas kaltas: ar berniukas, kurs prikalba saldžiausių žodžių ir po kiek laiko ją pameta, ar mergaitė, kuri juo tiki. Manychiau, kad čia ir yra tas klausimas, kiek mes esame protiniai subrendę. Protas turėtų pasakyti, ar tikėti, ar ne. Žinoma, ne vienai ir vyresnio amžiaus mergaitei tenka patikėjus nusivilti. Bet reikia atsargumo, reikia pirma ištirti, ar jis vertas pasitikėjimo, ar ne. Niekuomet nereikia prarasti proto, nors ir auksiniai žodeliai lietęsi iš bernelio burnos. Pasitaiko, kad nekalto avinėlio kailyje slepiasi klastingas vilkas...

"Vytas Vilnietis":

Tu manai, mieloji sese, kad geriau išgirsti jaunuolių nuomonę, negu suaugusiųjų. Bet kodėl? Argi mes gudresni už mūsų tėvus? Ar mes matome geriau savo klaidas, negu mūsų vyresnieji? Argi mes neprivalome vertinti to dvasinio tur-

to, to prityrimo, kurį mūsų tėvai atsivežė iš Lietuvos?

Tu, sese, toliau samprotauji, kad čia yra Amerika, o ne Lietuva. Bet mes neturime atsižadėti savo papročių. Mes turime kurti mažą Lietuvą Amerikoje. Mes nesame Amerikos lietuviai, bet lietuviai Amerikoje.

Dėl ko dalis jaunimo nukrypo nuo gerojo kelio? Gal būtų, tai padarė nenormalus tremties gyvenimas brendimo amžiuje. Gal svarbiausia yra tai, kad jaunimas dabar pradeda vadovautis vien jausmais, atmesdamas protą. Jis nori gerti linksmybių taurę iki dugno. Jaunuolis neturėtų būti nusivylęs gyvenimu, jam nepriderėtų skęsti dūmuose ir alkoholyje.

Kai kuriose mūsų kolonijose yra daug vyrų, bet labai maža mergaičių (matyt, kad rašo iš Kanados... Red.). Taigi, daugumai jaunuolių tenka nuobodžiauti, o mergaitės, lyg drugeliai, laksto nuo vieno žiedo prie kito, rinkdamos saldų meilės nektarą. O į šeimos gyvenimą dažniausiai jos jau eina su nusvilusiais sparneliais, pavargusios, lyg ieškomos šeimoje poilsio. Bet juk visą savo energiją reikėtų saugoti šeimos gyvenimui.

Sakai, kad Lietuvoj jaunimas buvo kitoks. Manau, kad esminio skirtumo nėra. Žinok, sese, kad jaunuolis kartais ieško tuščios mergaitės tik laikui praleisti, bet kiekvienas trokšta vesti tik dorą ir skaisčią mergaitę. Tu sakai, kad norint pagundų išvengti, reikia sėdėti namie. Tai netiesa. Nebėk, sese, iš gyvenimo, bet eik į jį ir jį taisyk. Jei Tu būsi rimta ir dora, jei ieškosi tikros meilės, bet ne tokios, kokia filmose yra rodoma, Tu galėsi ir paklydusį jaunuolį ištraukti iš purvo. Dažnai jo likimas yra Tavo rankose!

Žinoma, jei būtum tik kokios šešiolikos metų, į šokius viena neik, veskis ir mamą drauge. Tu pati dar vilko nuo avinėlio neatskirsi. Verčiau stenkis dar mokytis, dalyvauti organizacijose, lavintis. Lankyti šokius ir draugauti su berniukais dar bus laiko. Jei visuomet tikė-

jimu ir protu vadovausiesi, nuo kelio nenuklysi ir jokių pavojingų bandymų su jausmais nedarysi.

Gyvenimas yra kova. Kartais jis ir jaunuoliui yra gana sunkus. Tad ir Tu, sese, sustok, apsižvalgyk ir susimąstyk. Pamatysi, kad pasaulyje yra daug žaizdų, kurias Tu gali gydyti. Pamatysi tose žaizdose daug spyglių, kuriuos Tavo švelnios rankos gali ištraukti. Tavo širdis yra jautri, švelnūs Tavo jausmai, tad nors retkarčiais nubrauk ašarą nuo nusi-vylusio jaunuolio veido, parodyk jam skaidresnį šypsnį, o pamatysi, kad Tu daug ką gali!

“Sesė Viktorija”:

Perskaičiusi 6-tame “Laiškų Lietuviams” numeryje Tavąjį laišką, nutariau pasidalinti su Tavimi ir su kitomis jaunuolėmis keliomis mintimis. Tavo atvirumas ir nuoširdumas neleidžia kitiems būti užsidariusiems.

Teigimas, kad beveik visi suaugusieji kalba vienodai, dalinai teisingas. Tačiau nereiškia, kad jie pamiršo savo jaunystės pergyvenimus ir kovas. Ne, mieloji, bet subrendusio žmogaus galvose, savaime aišku, turi skirtis nuo jaunuolio. Jaunuoliai paprastai vadovaujami ne proto, bet širdies nurodymais. Todėl nereikia pykti, kai vyresnieji pataria ne taip, kaip mums atrodo geriau.

Puikiai suprantu, kad Amerikoje gyvenančio jaunimo sąlygos yra daug pavojingesnės, negu savoje tėvynėje ar Vokietijos stovyklose. Čia sutinkame daug viliojančių ir laimę žadančių takų. Deja, patyrus, tenka nusivilti. Dėl jaunuolio nuklydimo ir yra kalčiausias tas negalėstingas likimas, kuris mus atplėšė nuo savosios žemės ir išbarstė po svetimus kampus. Gyvendami dideliuose miestuose, ypač laisvalaikiais neturėdami užsiėmimo, pasisaviname ten sugalvotas išdaigas. Iš karto galvojame, kad dvidešimtame amžiuje tai yra natūralu. Bet... pamažu brendame vis tolyn, tolyn, kankiname save įvairiais klausimais, ir tragedijai nėra galo. Audrų sukuriu pagau-

tam yra sunku sugrįžti vėl ant lygaus kelio.

— Juk visa tai jau anksčiau vyresnieji pasakė ir perspėjo, — staiga atsimeni. Ir ar neprikaišioja sąžinė, kad nepaklausai? Ar nekyla noras ryžtis ir daugiau į tas pačias klaidas nebegrįžti? Manau, kad taip. Bet ar mes, būdami silpni jauni medeliai, visuomet įstengiame atsilaikyti prieš audrą? Ryžtamės, daug kenčiame, bet, audrai praūžus, pasilieka mieli tie naivūs, kartais visai beprasmiškos kovos, prisiminimai.

Nemanau, kad mes, Lietuvos dukterys, jau taip toli būtume nuėję, jog 16-17 metų jaunuoliams ir jaunuolėms reikėtų skųstis dėl tarpusavio sugyvenimo. Nenorėčiau tikėti, kad tokio amžiaus jaunuolė jau galvoja išteketi. Gal ji norės savo busimąjį geriau pažinti, tam tikslui skirdama 3-4 metus laiko. Galvosena gal ir teisinga, tačiau aš niekuomet nepatarčiau leisti ilgon draugystėn. Be galo yra gražu, kai jaunuoliai sugeba vienas kitą gerbti, būti ištikimais ir, po kiek laiko, vainikuoti savo draugystę moterystės sakramentu. Bet mažai yra pavyzdžių, bent šiais laikais, kad mergaitė išteketų už savo pirmosios meilės. Dažniausiai pirmoji meilė lieka tik atsiminimuose. Kokia tragedija, kai mergaitės širdį pažeidžia nusivylimas!

Kas visa to kaltininkas? Tiksliai būtų sunku atsakyti, nes pasitaiko įvairiai. Tačiau mergaitė niekuomet negali prarasti savosios galvosenos ir tikėti tik tam, kas moka gražiai pakalbėti. Tavo draugas gal labai užsigaus, kai juo nepasitikėsi, bet tau bus geriau. Patyrus, kad tai, ką jis sakė, yra tiesa, geriau atsiprašyti, negu likti apviltai. Gal Tau tai juokingai atrodys, bet aš labai dažnai taip pasielgiu. Nesupyks ir nepaliks jis tavęs, jeigu tikrai mylės ir galvos apie rimtesnę ateitį. Žinoma, tai nėra lengva — mylėti ir vienas kitu nepasitikėti. Išblaškyti vienas kitam abejones stenkitės ne žodžiais, bet darbais. Pagarba pirmoj vietoj! Be pagarbos, ma-

nau, nė Tu nepripažįsti meilės. Nepasitikėjimas juo Tave padarys laimingą. Nenorėčiau sakyti, kad berniukai apgalvotai apgaudinėja mergaites. Kartais verčia pakeisti jo planus, jau labiau suaugęs ir tiksliau galvojantis jo protas. Tokio pat amžiaus mergaitės yra daug stipresnės valios už berniukus. Jos moka kentėti ir aukotis. Mergaitei ne tiek svarbu, ar berniukas turtingas ar nieko neturi. Jos jausmai daug švelnesni, ji moka visus trūkumus užpildyti. Tačiau berniukai neretai lieka suvedžioti medžiaginių apskaičiavimų. Aišku, kartais pasitaiko panašių atsitikimų ir iš mergaičių pusės.

Mieloji sese, suprantu ir tai, kad kartais Tavo kuklumas neleidžia visko pasakyti, susitikus berniuką, ką turėjai priuošus "ant jo galvos". Tokiais atvejais, kai Tu pradedi išžiūrėti kokius nors nesklandumus ir nesijauti esanti pakankamai stipri su berniuku be jokių kliūčių išsiaiškinti, mėgink parašyti, ką diktuoja protas ir, vietoj susitikimo, pasiųsk arba pati paduok jam laišką. Tave tikrai gerbiaš berniukas nepasijuoks iš tokio elgesio, bet stengsis padėti išrišti visus neaiškumus ir išlyginti susidariusius nesklandumus. Mano manymu, 16-17 metų mergaitei yra geriau būti lygiai draugiška visiems berniukams. Tik kiek labiau į priekį pasistūmėjus, galėsi ieškoti tikros rimtos draugystės.

Gal nemokėjau nei aš Tavęs pakankamai suprasti ir gal truputį padrikusiomis mintimis atsakiau į Tavo laišką. Daug galėčiau papasakoti iš savo dar neseniai praėjusių jaunuoliškų pergyvenimų. Tačiau tik viena pasakysiu, jog tik kovodama su savimi surasi kelią, kuris tikrai daug gero žadės Tavo ateičiai. Neprarask lygsvaros ir visuomet klausyk sąžinės balso, o pasijusi ir Tu laiminga. Kur mes begyventume, turime neužmiršti, kad esame lietuvaitės. Gražūs ir kilnūs pasielgimai visuomet teiks pasigėrėjimo ne tik mūsų tėveliams ir Tėvynei, bet taip pat ir kitataučiui jaunimui.

"Viengungis":

Klaustukaitės laiške iškeltos blogybės, mano nuomone, priklauso nuo jaunimo auklėtojų, tėvų ir dvasiškių. Pamenu, kad Lietuvoje kunigai per pamokslus tikrai šaukdavo, bardavosi, liepdavo nenusidėti prieš skaistybę, nedaryti nuodėmių, nerūstinti Dievo, grasydami pragaru. Bet visai neišaiškindavo, dėl ko tai yra nuodėmė, dėl ko tai yra uždrausta. Tėvai taip pat vaikams apie tuos dalykus visai nieko neaiškindavo ir nepamokydavo, bet tikrai drausdavo. Kai kurie, žinoma, ir patys apie tai maža ką suprasdavo, o kiti, kad ir žinodavo, tai manydavo, kad nepatogu apie tai vaikams kalbėti; kai užaugs, patys apie viską sužinos.

Jaunimas neretai galvodavo, kad vyresnieji jiems to džiaugsmo pavydi, o Dievas esąs tik žiaurus žmogaus kankintojas. Taip galvodamas, jaunuolis kartais ir tikėjimą prarasdavo. O gyvendavo dažniausiai taip, kaip jo jausmai diktudavo.

Todėl tėvai, auklėtojai ir dvasiškiai, vietoj jaunimą barti ir gąsdinti pragaru, turėtų išaiškinti brendimo amžiuje kylančias problemas. Jaunuolis turėtų suprasti, kad neskaisčiai gyvendamas, ne tik užsipelno pragarą ir Dievą užrūstina, bet dažnai ir savo žemišką laimę suardo. Tinkamai apšviestas jaunimas supras, kad tai, kas yra Dievo uždrausta, nėra žmogaus kankinimui, bet jo laimei ir jo gerovei. Tokiam jaunuoliui bus lengviau ir doram pasilikti ir tikėjimą išlaikyti.

Mergaitei pradėti draugauti nuo 16 metų tikrai per anksti. Argi jau taip nepakenti savo jaunystės, kad nori kuo greičiausiai ją palaidoti? Man atrodo, kad mergaitė gali pradėti draugauti tik nuo 20 metų, o berniukas nuo 24. Tik šiame amžiuje galima rimčiau galvoti apie vedybas. Anksčiau apie tai galvodamas, tik laiką veltui leisi ir nervus gadinysi. Verčiau pagyvenk linksmai, kol jaunas esi.

Kiti laiškai

Buvo ir daugiau laiškų, kurių mintys vienu ar kitu būdu jau buvo čia spausdintuose laiškuose išreikštos. Paminėsiu tik porą naujų minčių. **Leonas G.** mano, kad mūsų mergaitės, atvykusios į Ameriką, net ir amerikietes pralenkė. Kartais jos per daug išivaizduoja ir per daug iš jaunuolio reikalauja. Jeigu jis neturi liuksusinio automobilio, tai nenori su juo nė draugauti. Jeigu eina su berniuku į teatrą, tai turi turėti tik brangiausius bilietus ir pirmas vietas. Nepagalvoja, kad kartais berniuko ištekliai to neleidžia ir tik dėl to jis turi skaudančią širdimi tokių draugysčių atsisakyti.

Jis nesutinka su Klaustukaitės pasakymu, kad berniukai “tik ir kvėpuoja mergaitėmis”. Yra bent 50% mūsų mergaičių, kurios “tik kvėpuoja berniukais” ir tegalvoja apie pudrą bei dažus. Taigi, mergaitėms reikėtų daugiau rimtumo, jos turėtų taip greitai nepamiršti lietuviškų tradicijų ir papročių.

Kęstutis T. pataria mūsų jaunimui daugiau praktikuoti religiją. Tik susijungęs su Kristumi jaunuolis bus atsparus nelengvoms jo amžiaus kovoms.

Visuose minėtuose laiškuose yra labai daug gražių minčių ir protingų patarimų, kuriais turėtų pasinaudoti mūsų jaunimas. Panašių laiškų ir atsakymų lauksime ir daugiau.

J. AUGUSTAITYTĖ - VAIČIŪNIENĖ

VAKARĖJANČIOJE ŽEMĖJE

Vežimai paskutiniai parslenka į kluonus,
Suriesdami paskui save, kaip audeklus, kelius.
Verkšlena saulė, sodų rimtumon įpuolus,
Ir šluostos ašaras į kaspinus žalius.
Ilgėjantis šešėlis grįžta į beskėstančias sodybas,
Kame prie vartų sėdi ryto pranašas negyvas.

Putoja pieno kibirai šilti ir kvapūs...
Juos atidavę, užveria juodmargės dideles, geras akis.
Kvėpuoja duona, kaip gyva, ant ajerų iškepus,
Kuria visi praeinantieji mis.
Sustoja vakaras, kaip didelis dievaitis, lėtas,
Dienos įkaitusias užpūtęs pėdas.

Vaikai su molio puodeliukais pieną semia, —
Jis teka gyslomis, kaip beržo liemeniu sula saldi...
Basomis kojomis grimsdami į protėvių išartą žemę,
Kurioj žingsnius beeinančių kartų girdi.
Senieji šypsosi: — Užleisime jų šviesoje jiems stalą,
Nes mūsų galvos linksta ir, kaip obels, bąla.

Tada suplaukia mintys upeliūkščiais juodo šilko,
Nuklydę buvę į turgavietes, galerijas ir muziejus — kapus.
Ir į dangorėžius ... Kame už auksą laimę pirkto,
Paskui nukrito į sumindžiotus rudens lapus.
Palaimini savo mažutės žemės šventą sopulingą tylą,
Ir tavo vakarinė vėliava aukščiausiai kyla.

KAS YRA PAŠVENČIAMOJI MALONĖ?

Pažink, krikščioni, savo kilnybę; tapęs dieviškosios prigimties dalininku, negrįžk atgal į skurdeivos luomą savo prakilnumui netinkančiu elgesiu.

Pop. Leonas Didysis

Pašvenčiamoji Dievo malonė yra svarbiausias veiksnys mūsų dvasiniame gyvenime. Jei žmogus miršta, ją turėdamas, pasieks amžiną laimę; jei skiriasi su šiuo pasauliu be jos — bus amžinai nelaimingas. Visi apie pašvenčiamąją malonę esame daug girdėję, bet gal ne visiems yra aišku, kas ji yra. Šis straipsnelis stengsis skaitytojus daugiau su ja supažindinti.

Dalykai, su kuriais dažnai susiduriame, neretai praranda mūsų gyvenime savo reikšmę ir tikrąją prasmę. Šiuo atžvilgiu ir pašvenčiamoji malonė nėra išimtis. Viena tik turime prisiminti: jei pats Dievo Sūnus neabejojo dėl jos ateiti pas mus, čia gyventi ir pagaliau atiduoti savo gyvybę — pašvenčiamoji malonė turi būti kažkas labai svarbu, didinga ir kilnu. Sielos vadovai tikinčiuosius dažnai išpėja, jog ją praradęs žmogus visa praranda, o ją turįs yra neįkainojamo lobio savininkas. Taip sakydami, jie siekė ne gražia hiperbole padaryti klausytojams išpūdžio, bet išskelti viešumon objektyvią, neiškraipytą ir nepagražintą tiesą. Argi iš tikrųjų taip yra?

Norėdami būti nešališki teisėjai, leisime tuo reikalu tarti žodį pačiam šv. Petriui. Jis pradeda savo antrąjį laišką tikintiesiems sakydamas, jog per Kristų Dievas yra mums davęs didžiausių ir brangiausių dovanų, kad jos padarytų mus dieviškosios prigimties dalininkais (2 Petr. 1-14). Dieviškosios prigimties dalininkas — štai ką iš krikščionio pašvenčiamoji malonė padaro! Kad geriau

tai galėtume suprasti, pažvelkime į visiems prieinamą pavyzdį.

Laimingas šuo

Štai šuo. Koks ribotas, neįdomus, pasigailėtinai menkas ir nuskuręs jo gyvenimas ! Jis negali paskaityti laikraščio nei knygos, negali grožėtis literatūra, statyti namų, žaisti futbolo. Jis nesugeba padaryti mažiausio techniško išradimo, nesupranta meno nei muzikos. Bet kodėl ? Kodėl tu gali daryti tuos ir daugelį kitų dalykų, o vargšas šunelis negali? Dėl to, kad tu turi, ko gyvuliui neduota — protingą sielą. Žmogus, turįs protingą sielą, gali gyventi dvasinės būtybės gyvenimą, kurs yra daug aukštesnis už šuns juslinį gyvenimą.

Bet sakykim, kad tas mūsų šuo, kokiu nors stebuklu, gautų protingą sielą. Kokie nauji pasauliai, nauji horizontai atsivertų tada skurdaus gyvulio akims! Bet tuo pačiu metu šuo jau būtų mūsų bendras, žmogaus prigimties dalininkas, nes ir jis ir mes turėtume savyje tą patį protinio gyvenimo pradą — dvasinę sielą.

Sudievinatas žmogus

Ką mūsų vaizduotėje toks stebuklas padarytų tarp žmogaus ir šuns, tikrovėje malonės stebuklu tai įvyksta tarp Dievo ir žmogaus. Palyginus su Dievu, mūsų gyvenimas yra labai menkas ir skurdus. Bėgalinė ir amžina Būtybė — Dievas skendi amžinoje laimėje ir amžiname džiaugsme. Jo protui nėra paslapčių. Jo galia nežino ribų. Jo gerumas — bekraštis. Kitaip ir būti negali, nes paties Dievo sąvoka to reikalauja: arba begalinis arba jokio Dievo. Jo pažinimo ir valios galių taip pat joks kitas objektas negali patenkinti, kaip tik begalinis gėris ir grožis — Jis patsai.

Ir štai to begalinio savo gerumo vedinas, Dievas nutaria leisti žmogui gyventi savo paties dievišku gyvenimu. Kitais žodžiais tariant, leisti pažinti ir mylėti save patį. Tiesa, žmogus pažįsta Dievą iš Jo kūrinių. Jį myli ir Jam už tai yra dėkingas. Bet Viešpats nori duoti

daug daugiau. Kūriniai yra tik Dievo atvaizdas. O koks skirtumas turėti mylimo asmens fotografiją ir būti pas jį, su juo! Kas galėtų pasakyti, kad jam yra vis tiek: turėti iš Lietuvos pasiimtą tėviškės ir giminių paveikslą, arba vėl gyventi laisvoje tėvynėje tarp artimųjų? Be to, tvariniai yra labai netobulas Dievo paveikslas. Net kilniausiame iš jų — žmoguje teįdėta vien kruopelytė Dievo grožio ir patrauklumo. Ir moters švelnumas, ir vyro jėga, ir gležnutis vaikas yra tartum keletas nutiškusių lašų iš grožio ir gėrio šaltinio — Dievo.

Dievas nori leisti mums save pažinti ne tame netobulame paveiksle, bet tokį, koks Jis iš tikrųjų yra — veidas į veidą. Pažinti, mylėti ir pripildyti savo širdis nežemiška laime. Tačiau tvarinys iš savęs to nepajėgia. Tai nėra. dėl to, kad Dievas būtų toli arba gyventų užsidaręs už nepermatomų sienų. Kurčiam gali visiškai čia pat groti gražiausia muzika, bet jis jos negirdės. Aklas, nors ir prieš žaviausią paveikslą pastatytas, juo negali gėrėtis. Ir mūsų šuo, kaip matėme, nepajėgia gyventi žmogišku gyvenimu, nes gyvulio prigimtis neturi savyje to gyvenimo prado — dvasinės sielos. Pašvenčiamoji malonė kaip tik ir yra dieviškojo gyvenimo pradas. Ji žmogui leidžia gyventi dieviškuoju gyvenimu — regėti Jį veidas į veidą ir būti su Juo sujungtam meilės ryšiais, pripildančiais jo sielą nesibaigiančia laime. Kokia vertinga ir žmogų sukilninanti dovana!

Nupuolimas ir Atpirkimas

Tą dovana Tvėrėjas suteikė pirmajai žmonių porai žemėje. Į ją neturėjome jokios teisės, lygiai kaip gyvulio juslinė prigimtis negali pretenduoti į protingos būtybės gyvenimą, skųstis, kad jo neturi. Dėl to jai ir duotas vardas — malonė, t. y. neužpelnyta, nemokamai duota Dievo dovana. Nuodėme pirmieji tėvai tą dovana prarado sau ir savo ainijai. Kristus savo gyvenimu ir mirtimi užpelnę, kad ji būtų mums vėl sugražinta. Dėl to ta dovana dar vadinama išteisi-

nančia malone: iš gimtąja nuodėme pažymėto nusidėjėlio ji padaro teisųjį, iš vergo — Dievo vaiką, iš priešo — draugą. Vadinama pašvenčiamąja malone, nes ji, pakeldama žmogaus prigimtį, padaro mus panašius į šventąjį Dievą. Jei pirmieji žmonės nebūtų nupuolę, būtume gimę su ta dovana, tačiau dabar gimstame be jos: žmogui, motinos pagimdytam, reikia krikštu gimti dieviškajam gyvenimui. “Jei kas neatgims iš vandens ir Šventosios Dvasios, negalės įeiti į Dievo karalystę”, yra pasakęs Kristus (Jo. 3, 5). Iš čia yra suprantamas dar ir kitas tos pačios dovanos vardas — atgimimo malonė.

Protestantai pašvenčiamąją malonę laiko vien tik Dievo prielankumu. Žmogus, kuriam Dievas dėl Kristaus nuopelnų yra palankus, sakoma turįs pašvenčiamąją malonę, o kuriam nepalankus, tas jos neturi. Pačią žmogaus prigimtį ji palieka nepaliesą. Bažnyčia Visuotiniame Tridento Susirinkime tokią pašvenčiamosios malonės sąvoką yra pasmerkusi ir iškilmingai paskelbusi tikėjimo tiesa, jog išteisintam žmogui malonė įlieja naują aukštesnio, dieviškojo gyvenimo pradą, padarantį jį Dievo vaiką ir dangaus paveldėtoju.

Dieviškojo gyvenimo sėkla

Ne vienas, tur būt, pagalvos, kad jei pašvenčiamoji malonė sudievina mūsų prigimtį, dėl ko mes pasiliegame paprastai tvariniai, vargingi žmonės, kaip ir būvę? Juk tas mūsų minėtas šuo, gavęs protingą sielą, matytų prieš savo akis atsiveriant naujus horizontus ir naujus pasaulius. Tad dėl ko žmogus pasilieka toks, kaip ir pirmiau, jeigu jo prigimtis yra pasikeitusi? Dievo taip yra sutvarkyta, kad tas dieviškojo gyvenimo pradas duodamas mūsų prigimčiai tartum sėkla, kuri vien danguje taps pilnai subrendusiu medžiu. Tačiau dėl to ji nėra mažiau vertintina dovana. Ar ne tiesa, kad mažytėje sėkloje yra visas medis? Jei netikime, viename savo sodo kampe užkaskime gilę, kitame akmenuką. Iš iš-

vaizdos nedaug juodu vienas nuo kito tesiskiria, bet pažvelgę į sodą po eilės metų, pamatysime skirtumą: viename kampe oš plačiašakis ažuolas, o kitas bus toks, koks buvęs — tuščias. Vargas žmogui, kuris neišsineš iš šio pasaulio savyje pasėtos dieviškojo gyvenimo sėklos — pašvenčiamosios malonės: jis bus nesugražinamai prazūdęs savo amžinąją laimę!

Čia ir anapus

Tarp gyvenimo su pašvenčiamąja malone žemėje ir džiaugimosi dangaus laime po mirties nėra esminio skirtumo. Anapus matysime Dievą vien dėl to, kad mūsų naujosios prigimtys galios bus tapusios panašios į Dievo: jas gali patenkinti vien begalinės Būtybės regėjimas ir meilė. Tačiau kiekviena prigimtis reikalauja, kad jos pajėgos būtų išpildytos; kitaip, pats Tvėrėjas prieštarautų savo

išminčiai, kurdamas be tikslo. Malonės gyvenimas šioje žemėje ir Dievo regėjimas veidas į veidą anapus tesiskiria kaip du brangūs akmenys: vienas nušlifuotas, kitas dar ne. Tačiau ar ne abu yra aukštos vertės deimantai? “Žiūrėkit, kokią meilę Tėvas yra mums davęs, kad vadinamės ir esame Dievo vaikai. . . Brangieji, dabar esame Dievo vaikai, bet dar nepasirodė, kuo būsime. Žinome, kad pasirodžius, būsime į Jį panašūs, nes matysime Jį, koks Jis yra” (Jo. 3, 1-2).

Mūsų panašumas į Dievą ir amžinosios laimės dydis priklauso nuo pašvenčiamosios malonės augimo šioje žemėje. Juo daugiau čia jos pasodintas medelis bus puoselėjamas ir auginamas sakramentų malone ir nuopelningais darbais, tuo daugiau atneš vaisių Tvėrėjo garbei ir mūsų nesibaigiančiam džiaugsmui kitame gyvenime. **A. Tamošaitis, S. J.**

Kada Atsiranda Žmogaus Siela?

Žmogaus sielos prigimtis

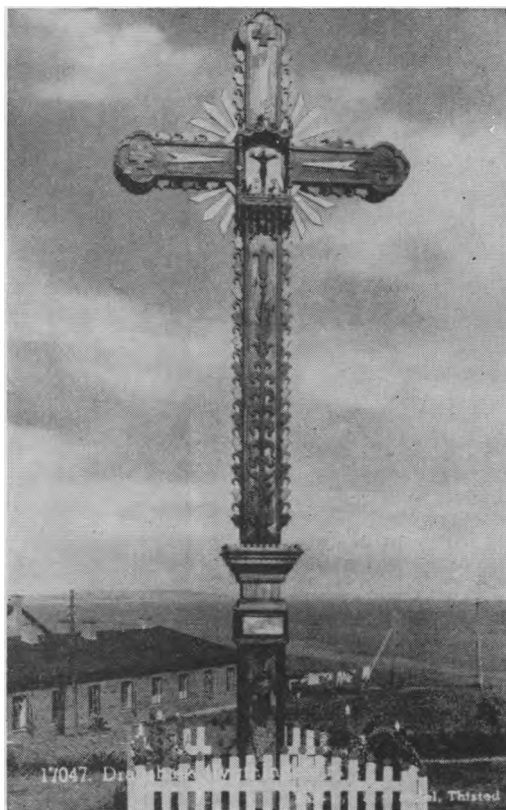
Norėdami atsakyti į klausimą, kada atsiranda žmogaus siela, trumpai pažvelgsime į jos prigimtį, į jos santykius su kūnu ir į jos kilmę. Sielos prigimtys klausimas yra sunkus. Daug apie tai yra rašyta ir diskutuota, bet mums pakaks žinoti tik tai, kad pagal krikščioniškąją filosofiją žmogaus siela yra **dvasinė substancija**. Žodis **substancija** paeina nuo veiksmazodžio **subsistere**, reiškia laikytis arba stovėti savo jėgomis, be kito pagalbos. Substancija gali būti materialinė (pvz. akmuo, medis, šuo) arba dvasinė (angelas, žmogaus siela). Kad žmogaus siela yra dvasinė substancija, sutinka visi krikščioniškieji filosofai ir teologai.

Kitas klausimas — koks yra santykis tarp žmogaus sielos ir kūno, kaip juodu jungiasi? Čia yra dvi skirtingos pažiūros didžiųjų graikų filosofų Platono ir Aristotelio. Platonas sako, kad siela ir kū-

nas yra dvi pilnos substancijos, kurios yra sujungtos pripuolamai (akcidentalai). Tas susijungimas abiem substancijom išeina į naudą, bet jis nėra joms būtinas. Platono žodžiais sakant, tarp kūno ir sielos yra toks santykis, kaip tarp arklio ir raitelio — kūnas yra arklys, o siela raitelis.

Aristotelis mano, kad siela ir kūnas nėra savaiminės esybės, bet vienos esybės principai: kūnas yra materija, o siela forma. Šis Aristotelio mokslas turi didelės reikšmės visai scholastinei filosofijai ir teologijai. Net Bažnyčios dogmatinėse definicijose siela yra pavadinta esencialine kūno forma.

Įdomu sužinoti, kaip atsiranda žmogaus siela. Senovėje buvo manoma, kad siela paeina iš tėvų. Šita teorija vadinasi traducionizmas. Jos šalininkas buvo ir Tertulijonas. Šv. Augustinas taip pat buvo linkęs į šią teoriją, bet vis dėlto galutinai jos nepriėmė. Popiežius Anasta-

Šis lietuviškas kryžius buvo pastatytas lietuvių katalikų aukomis prie Dragsbecko stovyklos, Danijoje. Metalinėje lentelėje įrašyta lietuvių ir danų kalbomis:

„Viešpatie, kartą ir Tu buvai pabėgėlis, prašome globoti mus visus, netekusius tėvynės“.

zijus II ją pasmerkė kaip eretišką. Pagal šią teoriją buvo lengviau išaiškinti gimtosios nuodėmės persidavimą iš tėvų vaikams. Bet visi Rytų Bažnyčios tėvai mokė, jog Dievas kiekvieną kartą sutveria sielą, kai susikuria kūnas. Tai yra visos krikščioniškosios filosofijos mokslas. Dabar prieiname prie įdomiausio klausimo:

Kada yra sutveriamą siela?

Origenas manė, kad visos sielos Dievo buvo jau nuo senovės sutvertos. Tai, gi, jos visos jau egzistuoja ir yra pasiruošusios, reikalui esant, pereiti į kūną. Vėliau šita pažiūra visų krikščioniškųjų filosofų buvo atmesta. Kiti sakė, kad sielą Dievas sutveria ir į kūną įkvepia tada, kai jis jau susiformavęs, kai jau yra pa-

stebimi jo organai: galva, rankos, kojos. Treti mokė, kad žmogaus siela yra sutveriamą tuo momentu, kai užsimezga nauja gyvybė — kai susijungia vyro ir moters gyvybinės celės.

Šv. Tomas ir beveik visi viduramžių filosofai bei teologai buvo nuomonės, kad žmogaus siela ne nuo pačios gyvybės užsimezgimo pradžios yra sutveriamą. Jie mokė, kad žmogaus gemalas arba embrionas tam tikrą laiką gyvena tik vegetatyviniu gyvenimu, o tik vėliau jis sujungiamas su Dievo sutvertą sielą. Žinoma, šios teorijos nesilaikė traducionistai, bet ir kiti teologai bei filosofai kartais buvo kitokios nuomonės. Pvz. Kasiodorus (470-570) sako, kad siela atsiranda tada, kai vyro ir moters celės susijungia į gyvą substanciją. Bet jis pridėda, kad gydytojai mano, jog siela susijungia su kūnu tik po 40 dienų, todėl daro atsargią išvadą, kad geriau sakyti, jog tiksliai mes to nežinome.

Šv. Anselmas griežtai pasisako prieš sielos sutvėrimą pastojimo momentu (De Cone. Virg., XII). Panašiai mano ir Petras Lombardas, Šv. Albertas ir Šv. Bonaventūra. Taigi, trumpai galima pasakyti, kad Rytų ir Vakarų Bažnyčios Tėvai bei Viduramžio teologai mokė, kad siela yra sutveriamą ne pastojimo metu, bet vėliau, kai jau kūnas yra susiformavęs.

Kadangi Šv. Tomas Akvinietis yra Katalikų Bažnyčios autoritetas, įdomu žinoti, ką jis šiuo klausimu mano. Apie tai jis kalba įvairiose vietose (Contra Gentiles, II, 88-9; De Potentia, q. 3, art. 9-12;; Summa Theol. I, q. 118, art. 1-3). Šv. Tomui, kaip ir Aristoteliui, siela yra kūno forma, ji yra dvasinė. Siela negali kilti iš medžiagos, bet yra Dievo sutvertą. Jis, ištikimas aristoteliškosios filosofijos sekėjas, griežtai ir aiškiai sako, kad negali būti kūno be formos. Šv. Tomas griežtai atmeta Origeno mintį, kad sielos esančios anksčiau sutvertos ir laukia laiko, kada bus sujungtos su kūnu. Jis sako, kad žmogaus kūnas susikuria iš

susijungimo dviejų principų: vyriško ir moteriško. Apie vyrišką principą jis teisingai galvoja, bet jo pažiūra į moterišką principą yra visiškai klaidinga. Mokslininkai tada nieko nežinojo apie moteriškąją celę (ovulum), bet manė, kad žmogaus gyvybė prasideda iš moters kraujo, susimaišiusio su vyriškuoju principu. Vyro celė, pagal jį, turi savyje **spiritus vitalis** arba **vis formativa**. Tokios **vis formativa** Šv. Tomas turėjo reikauti pagal priežastingumo dėsnį (principium causalitatis). Po **vis formativa** ateina **vis vegetativa**. Šv. Tomas aiškiai sako, kad **vis vegetativa** atsiranda pačiame embrione. Tiesa, kartais pasitaiko išsireiškimas **anima vegetativa**, bet pagal scholastinę filosofiją ji niekada nėra dvasinė.

Idomu, kad ir Tridentino katekizmas laikosi vėlesnės animacijos, t. y., kad siela ateina tada, kai žmogaus kūnas jau yra susiformavęs. Tie, kurie sakė, kad siela ateina pastojimo metu, taip manė ne dėl to, kad būtų įtikinti geresnių argumentų iš eksperimentinių gamtos reiškinių, bet tik todėl, kad buvo arba platonistai, kurie kitaip suprato sielos ir kūno santykius, arba todėl, kad norėjo geriau išaiškinti gimtosios nuodėmės perdavimą.

Šiais laikais, galima sakyti, visų yra priimta pažiūra, kad siela yra sutveriamą tada, kai užsimezga nauja gyvybė, t. y. pastojimo metu. Bet dėl ko senieji filosofai ir teologai kitaip galvojo? Reikia pripažinti, kad jų filosofavimas buvo teisingas, bet klaidingas išvadas jie padarė tik dėl to, kad jiems nebuvo žinomi kai kurie faktai, apie kuriuos mes šiandien žinome, ir jiems nebuvo žinomi kai kurie interpretacijos principai.

Gassendi (1592-1655) savo veikale „Generatio Animalium“ kalba apie penkis žmogiškus embrionus, kurie pripuolamai buvo pasišalinę. Pirmas buvęs 12 dienų ir jau turėjęs sąnarius. Be abejo, juos turėjo ir kiti, senesnieji. Tie faktai parodė, kad žmogaus embrionas daug

anksčiau įgauna žmogaus formą, negu buvo pirmiau manyta.

Embriologijos mokslą žymiai pastūmėjo pirmyn Thomas Harvey, kurs atrado ir uždara kraujo cirkuliaciją. Jis paskelbė 1651 m. savo tyrinėjimų davinus:

1. Visi gyvuliai, ne tik paukščiai, bet ir žinduoliai, kyla iš kiaušinio;

2. Embrionas vystosi epigenezės keliu, t. y. išsivysiant naujiems audiniams; kitais žodžiais tariant, kiaušinyje yra ne mažas gyvuliukas, kurs turi padidinti savo organus, bet organai išsivysto iš audinių.

Thomas Fiesny, Louvaino universiteto profesorius, 1620 m. paskelbė, kad žmogaus embrionas yra tikrai žmogus, nors jis bebūtų dar tik trijų dienų. Zachinas, Romos gydytojas 1661 m. teigė, kad siela žmoguje yra nuo pat pradžios. Greit prie to prisidėjo ir kai kurie atrasti biologiniai faktai. Vyro germinalinės celės buvo atrastos 1677 metais. De Graaf 1672 m. atrado folikulus, kurie ilgai buvo klaidingai laikomi gyvybiniais moters pradai. Moters germinalinės celės atrado Van Baer 1827 m.

Visi šitie faktai pakeitė žinias, kurių senesnieji mokslininkai neturėjo. Pagal mūsų dabartinės embriologijos supratimą žmogaus vystymasis jau nuo pačios pradžios yra toks nuostabus, toks komplikotas ir, sakytume, jau toks žmogiškas, kad nėra joks sielos pažeminimas sakyti, kad ji yra embrione nuo pat gyvybės užsimezgimo pradžios.

Bažnyčios mokslas

Kaip jau minėjome, Tridentino katekizme buvo išreikštos senųjų pažiūros. Kai kas galėtų manyti, kad tai buvo visos Bažnyčios mokslas. Gal atrodys keista, bet reikia pasakyti, kad buvo visai priešingai. Kur tik Bažnyčia turėjo pasisakyti šiuo klausimu, ji neseikė teologų mokslo, betėjo savu keliu, ir kaip tik tuo keliu, kuriuo eina dabartinis

mokslas, patvirtintas biologiniais faktais.

Šeštame Visuotiniame Bažnyčios Susirinkime yra dogmatiškai nuspręsta, kad dievybė Kristuje susijungė su „caro animata rationalis“, t. y. su kūnu, kurs jau buvo apdovanotas forma; o toji forma buvo dvasinė siela (anima rationalis). Bažnyčia moko, kad Marija po angelo apreiškimo tuojau tapo Dievo Motina.

Popiežius Sikstas V 1588 m. uždraudė abortą bet kokiame embriono amžiuje ir nepriėmė žmonių pasiteisinimo, kad kol nėra sielos, nėra žmogžudystės. Bendrai, visas Bažnyčios mokslas negimusios gyvybės pašalinimo atžvilgiu nepalaikė tos nuomonės, kad siela vėliau susijungia su daugiau išsivysčiusiu kūnu. Bažnyčia iki šiol dar nėra nieko šiame klausime dogmatiškai nutarusi, bet faktinai laikosi pažiūros, jog siela susijungia pačioje pradžioje su vos užsimezgusiu gemalu. Bažnyčia liepia krikštyti žmogiškus embrionus bet kokiame amžiuje ar stovyje, jei yra reikalas. Krikštijant niekadosis neliepia vartoti sąlygos: „jei esi žmogus“. Taigi, suponuojama, kad jis yra žmogus. Bažnyčia vegetatyvinės sielos, be abejo, nekrikštytų. Taip pat nesako, kad reikia krikštyti tik tada, kai jau embrionas yra žmogiškos išvaizdos. Yra nurodyta, kad jeigu embrionas yra apvilktas plėvelėmis, reikia jas perplėsti ir dėti embrioną į vandenį, ištarant krikšto žodžius, nes vanduo turi paliesti žmogaus kūną, o apvalkalėliai ar plėvelės nesiskaito kūno dalys. Jeigu abejojama, ar embrionas dar gyvas, tada krikštijant reikia pridėti sąlygą: „jeigu esi gyvas, aš tave krikštiju vardan Dievo Tėvo ir Sūnaus ir Šventosios Dvasios“. Apie tai kalba 747 kanonas.

Bažnyčios mokslas apie Marijos Nekaltą Prasidėjimą taip pat remia šią nuomonę. Pasakyta, kad Marija buvo be nuodėmės „a primo instanti“ — nuo pat pirmojo momento. Bažnyčia švenčia Marijos Nekaltą Prasidėjimą gruodžio 8

dieną, o jos gimimą rugsėjo 8 dieną, tai yra lygiai devyni mėnesiai. Kitais žodžiais tariant, Marija turėjo žmogišką sielą nuo pat prasidėjimo motinos išsioje.

Baigiant dar būtų galima pakalbėti apie germinalinių celių gyvybę: ar jos yra gyvos, ar ne? Jei gyvos, tai kokių gyvybinių principų? Atrodo, kad pagal šv. Tomo mokslą jos turėtų būti negyvos, nes jis prileidžia tik vieną gyvybinių principą žmogui. Šių dienų mokslas sako, kad germinalinės celės, tiek vyro tiek moters, yra gyvos, bet jos neturi dvasinės sielos. Kokių gyvybinių principų jos yra gyvos, yra kitas klausimas, kurio čia neliesime, nes apie tai reikėtų atskiros straipsnio.

J. Venckus, S. J.

P R A N E Š A M E

visiems Gerb. Skaitytojams, kad šis numeris jau yra paskutinis tiems, kurie dar neatnaujino prenumeratos Jeigu kas, ir po mūsų paraginimo, prenumeratos neatnaujino, manome, kad jis „Laiškų Lietuviams“ nenori, taigi, būtų tikrai negražu prievarta juos brukti. Todėl kas nori juos ir toliau gauti, prašome nedelsiant atnaujinti prenumeratą.

Nuoširdžiai dėkojame visiems skaitytojams, kurie atsiunčia ir daugiau, negu vieną dolerį. Jiems visiems pasiunčiame T. V. Gutausko, S. J. knygelę „Kas žiūri ir nemato“. Ypatinga padėka tenka ir tiems, kurie užsako „L. L.“ savo pažįstamiems, esantiems Vokietijoje ar kitose šalyse.

Kai kurie uolūs skaitytojai jau užsako „L. L.“ kitiems metams. Jiems norime pranešti, kad ateinančiais metais laikraštį padidinsime, pajvairinsime, įvesime naujų skyrių ir iliustruosime. Taigi, ir jo kaina turės būti pakelta iki dviejų dolerių.

ATSIŠAUKIMAS Į TREMTINIUS

Brangūs Broliai ir Seserys Tremtiniai,

Gal jau esate girdėję, kad mudviem su T. V. Mikalausku, S. J. teko labai sunki pareiga. Urugvajuje, Montevideo mieste, reikia grąžinti į tikrąją tikėjimą kelis tūkstančius sukomunistėjusiu mūsų brolių lietuvių, atvažiavusių čia maždaug prieš 25 metus. Jie, neturėdami ilgą laiką nuolatinio kunigo, labai atšalo nuo tikėjimo, o užėjus nedarbui ir iš to kilus skurdui, pasidavė apgaulingoms, aukso kalnus žadančioms komunistų agitacijoms.

Mums tremtiniais tai girdėti yra ypatingai skaudu, nes mes gerai žinome, kas yra tie komunistai, kuriuos čia žmonės taip garbina ir kraugerį Staliną, mūsų brolių žudiką, deda į savo laikraštपालािको pirmus puslapius. Pabėgėlių iš Lietuvos čia nėra, nes jų valstybė neišleido, dėl to nėra, kas šiems suklaidintiems žmonėms paaiškintų, kaip ten Lietuvoje iš tikrųjų yra.

Bet malonu, kad po metų mūsų darbo, sakant pamokslus ir kas sekmadienis kalbant per radiją, jau mūsų tikinčiųjų būrelis iš 40 žmonių, kuriuos radome čia atvykę, išaugo iki 500. Šis skaičius nuolat didėja. Taigi, žmonės nėra blogi, bet tik pasigailėjimo verti, kad tapo kitų suklaidinti.

Norėdami dar daugiau žmonėms padėti ir juos dvasiniai aptarnauti, turime statyti savo bažnyčią. Žemę jau užpirkome, gavome vyskupo leidimą, tik visas vargas su pinigais, nes vietiniai lietuviai daugiausia yra neturtingi ir nuo tikėjimo atšalę, nors kai kurie, kiek galėdami, aukoja.

Manau, kad tremtiniai, su kuriais esame pažįstami dar iš Vokietijos, atjaus šį reikalą, nes jie pažįsta komunistus ir supranta, kur gali nuvesti mūsų brolius lietuvius komunizmo agentai, jei tam nebus pasipriešinta. Tad kviečiu visus į talką. Žinau, kad nesate turtingi, bet vargšas vargšą geriau užjaučia. Rašiau ir turtuoliams, bet daugelis jų nė į laišką neatsakė.

Bažnyčios fundatoriumi gal negalėsite tapti, nes tam tikslui reikėtų paaukoti bent \$100 arba 40 anglišku svarų, bet vieną kitą dolerį, manau, galėtumėte šiam kilniam tikslui paaukoti. Gera būtų pakalbinti ir nelietuvius, kad aukotų. Visiems atsilyginsime gausiomis maldomis. Auką geriausia siųsti banko čekiu.

Iš anksto dėkodamas, lauksiu Jūsų atsakymo. Misijonierius J. Bružikas, S.J.

Caigua 3711, Montevideo, Uruguay, S. A.

Mielas Lietuvi,

Šiandien, kai Lietuvių Tauta išdraskyta ir išblaškyta po visą pasaulį, kai iš lietuvio širdies norima išplėsti Motinos kalba ir Šventas mūsų Tikėjimas, mes lietuviai, gyvenantieji Winnipege, norėdami išsaugoti savo Tikėjimą, Gimtąją Kalbą ir visa, kas mums brangu, nutarėme įsigyti savo LIETUVIŠKĄ BAŽNYČIĄ.

Ši bažnyčia bus vienintelė Kanados viduryje: nuo Toronto 1200 mylių, iki Ramiojo vandenyno 1500 mylių. Todėl čia galės rinktis žmonės iš plačios Kanados prerijų, miškų, kasyklų ir atgaivinti savo sielą.

Darbą jau pradėjome, bet mūsų kolonija yra nedidelė, to darbo atlikti ji neįstengs, todėl kreipiamės į visų lietuvių gerą širdį, prašydami paramos. Gal būt, per jūsų auką ne vienas ras Dievą, ne vienas išliks ištikimas savo Tėvynei. Jeigu Kristus žada gausiai atlyginti už artimui paduotą vandens stiklą, juo labiau Jis atlygins už bent vieną išgelbėtą sielą.

Už aukotojus bus meldžiamasi ir prisimenama Šv. Mišiose. Visų aukotojų vardai bus įrašyti į kronikinę Aukso Knygą ir paskelbti spaudoje. Aukojęs \$100 ar daugiau, bus įrašytas į paminklinę lentą. Aukojusiųjų \$500 bus pakabinti portretai prie bažnyčios esančiose patalpose, kurie amžinai liudys apie jūsų dosnią širdį ir lietuviškų reikalų meilę.

Aukas prašome siųsti per savo pažįstamus arba tiesiog šiuo adresu: Rev. J. Bertašius, 191 Austin St., Winnipeg, Man., Canada. Arba bankan: Lithuanian Mission Building Fund, Acct. No. 7406, The Royal Bank of Canada, 11/1272 Portage — Edmonton, Winnipeg, Man., Canada.

Gavęs jūsų auką, tuoj klebonas asmeniškai jums praneš apie gavi-
mą ir jūsų pavardę su aukos suma paskelbs spaudoje.

Kun. Justinas Bertašius,
Winnipeg R. K. Lietuvių Parapijos
Klebonas.